MODERN KLASİKLER

MAHMUD DERVİŞ

BADEM ÇİÇEĞİ GİBİ YAHUT DAHA ÖTESİ

TÜRKÇESİ MEHMET HAKKI SUÇİN

§

MODERN KLASİKLER

MAHMUD DERVİŞ BADEM ÇİÇEĞİ GİBİ YAHUT DAHA ÖTESİ

ŞİİR

§

EVEREST
1927

MAHMUD DERVİŞ

Çağdaş Arap şiirinin en önemli isimlerinden olan Mahmud Derviş, 1941'de Filistin sahilindeki Akka şehrinin Berve köyünde doğdu. Henüz yedi yaşındayken işgal edilen köyünü ailesiyle birlikte terk edip pek çok Filistinli gibi Güney Lübnan'a mülteci olarak yerleşti. Savaşın durgunlaştığı bir dönemde ailesiyle birlikte ülkesine dönen Derviş, doğduğu köyün yok edildiğini gördü. Filistin'in kuzeyinde bir başka köye yerleşmek zorunda kalan aileye, "ülkeye kaçak yollarla girdikleri" gerekçesiyle ikamet belgesi verilmedi; Derviş, bu kez kendi ülkesinde mülteci durumuna düştü. Ardından ailesiyle Hayfa'ya yerleşen Derviş, burada lise eğitimini tamamladı. *El-İttihad* adlı gazetede çalışmaya başladıktan kısa süre sonra tutuklandı. Araplarla Yahudilerin birlikte örgütlendikleri İsrail Komünist Partisi'ne üye oldu. Faaliyetleri nedeniyle defalarca cezaevine kondu, zorunlu ikamete mecbur edildi. 1970'ten sonra Moskova'da eğitim almaya başlayan Derviş, daha sonra Kahire'ye geçti. Burada Arap dünyasının efsanevi yazarları ve müzisyenleriyle tanıştı. 1973'te Beyrut'a yerleşen şair, şehrin İsrail askerleri tarafından işgal edilişine, en yakın dostlarının öldürülüşüne ve Sabra ve Şatila katliamı gibi büyük insanlık suçlarına tanık oldu. 1982'de Şam mercilerinden davet aldı ve coşkuyla karşılandığı Suriye'ye yerleşti. Daha sonra Paris'e giden Derviş buradan *Karmel* dergisini yönetti. Paris'te siyasal nedenlerle göç etmiş, sürgün edilmiş entelektüellerle güçlü bağlar kurdu. Filistinliler belirli özerklikler edinince Ramallah'a döndü. *Karmel*'i burada çıkarmaya devam etti. Hem Arap kültürünün köklerine hem de insanlığın ortak değerlerine eğilmiş olan şairin pek çok dünya diline çevrilen şiirleri günümüzde baskı ve zulme karşı direnişin evrensel sembolleri arasında sayılmaktadır. 9 Ağustos 2008 tarihinde yaşama veda etti ve Ramallah'ta defnedildi. Filistin hükümeti, şairin ölümü üzerine ulusal yas ilan etti. 22 şiir kitabı ile 21 düz yazı ve deneme türünde eserler bıraktı. 2003'te Nâzım Hikmet Ödülü'nü aldı. Eserleri dünyanın başlıca dillerine çevrildi.

MEHMET HAKKI SUÇİN

Arap edebiyatı öğretim üyesi ve çevirmenidir. Arap dili ve edebiyatı alanında lisans, Arap öykücülüğü alanında yüksek lisans, çeviribilim alanında da doktora yaptı. Manchester Üniversitesi'nde misafir akademisyen olarak çalıştı. Diller İçin Ortak Başvuru Metnine göre Arapça öğretim programları hazırlayan komisyona başkanlık etti (2010-2012). "Arabic Booker" olarak bilinen Uluslararası Arap Romanı Ödülü'ne jüri üyesi seçildi (2014). Şeyh Hamed Çeviri Ödülü'ne jüri üyesi seçildi (2015). TYB Çeviri Ödülü'nü aldı (2016). İbn Hazm, Halil Cibran, Adonis, Mahmud Derviş, Nizar Kabbani, Muhammed Bennis gibi klasik ve modern Arap edebiyatından pek çok ismin eserlerini Türkçeye kazandırdı. Türk edebiyatından da Arapçaya çeviriler yaptı. Mahmud Derviş'ten daha önce yaptığı çeviriler: *Atı Neden Yalnız Bıraktın?* (Ayrıntı 2017), *Bu Şiirin Bitmesini İstemiyorum* (YKY 2016), *Mural* (Kırmızı 2015). 2012 yılından bu yana yurtiçinde ve yurtdışında yazılı ve sözlü çeviri atölyelerini yürütüyor. Akademik ilgisi çeviribilim, Arap edebiyatı ve yabancılara Arapça öğretimi alanlarına odaklanmaktadır. Halen Gazi Üniversitesi öğretim üyesidir.

MAHMUD DERVİŞ

BADEM ÇİÇEĞİ GİBİ YAHUT DAHA ÖTESİ

Arapça aslından çeviren:
Mehmet Hakkı Suçin

§

Yayın No 1927
Modern Klasikler 84

Badem Çiçeği Gibi Yahut Daha Ötesi
Mahmud Derviş

Kitabın Özgün Adı: *Kezehri'l-lawzi aw Ab'ad (2005)*

Editör: Murat Çelik
Arapça aslından çeviren: Mehmet Hakkı Suçin
Kapak tasarımı: Emir Tali
Sayfa tasarımı: Muzaffer Aysu

© 2020, Mahmud Derviş
© 2020 bu kitabın Türkçe yayın hakları Mahmoud Darwish Foundation aracılığıyla Everest Yayınları'na aittir.

1. Basım: Mart 2020

ISBN: 978 - 605 - 185 - 456 - 4
Sertifika No: 43949

Baskı ve Cilt: Melisa Matbaacılık
Matbaa Sertifika No: 45099
Çiftehavuzlar Yolu Acar Sanayi Sitesi No: 8
Bayrampaşa/İstanbul
Tel: (0212) 674 97 23 Faks: (0212) 674 97 29

EVEREST YAYINLARI
Ticarethane Sokak No: 15 Cağaloğlu/İSTANBUL
Tel: (0212) 513 34 20-21 Faks: (0212) 512 33 76
e-posta: info@everestyayinlari.com
www.everestyayinlari.com
www.twitter.com/everestkitap
www.facebook.com/everestyayinlari
www.instagram.com/everestyayinlari

Everest, Alfa Yayınları'nın tescilli markasıdır.

İÇİNDEKİLER

Sunuş 9

I
SEN

Başkalarını da Düşün 17
Şimdi Sürgünde 18
Uzun Uzun Bakınca 20
Yürürsen Sokakta 21
Bir Kafedesin ve Gazeten Elinde 22

II
O ADAM

Başkası Değil O Adam 27
Kimseyi Beklemedi 28
Portakalımsı 30
Orada Bir Düğün Var 31
Geniş Bir Boşluk 32

III
BEN

İşte Kelimeler 35
Bademi Çiçeğini Tarif Etmek İçin 36
Evde Oturuyorum 38
Güzü ve Anlamların Gölgesini Seviyorum 40
Bahara Gelince 41
Severdim Kışı 42
Sanki Sevinmiş Gibi 43
Bir Şeyin Sevinciyle 44
Yabancıyı Tanımıyorum 46

IV
O KADIN

Güzeldir Güzel Kadınlar 51
Küçük Bir Kafe Gibidir Aşk 53
Bir El Yakaza Saçıyor 54
Keşke Daha Küçük Olsaydım Dedi Ona 55
Rüya Görmek İçin Uyumuyorum 56
Bir Bulut Unuttu Yatakta 57
Kadın ve Adam 58
Seni Sevmiyor O Kadın 60
Gelmedi 62
Sen Benimleyken 64
Şimdi Senden Sonra 65

V
SÜRGÜN 1

Salı Günü ve Hava Açık 69

VI
SÜRGÜN 2

Köprüde Yoğun Bir Sis 83

VII
SÜRGÜN 3

Cahiliye Şairinin Muallakasındaki Bir El Dövmesi Gibi 97

VIII
SÜRGÜN 4

Antitez (Edward Said'e) 111

BADEM ÇİÇEĞİ GİBİ YAHUT DAHA ÖTESİ

Sunuş

Mahmud Derviş'in *Badem Çiçeği Gibi yahut Daha Ötesi* kitabı, önceki şiir kitaplarından birçok açıdan farklılıklar arz etmektedir. İlk baskısı 2005 yılında yayınlanan kitapla birlikte Mahmud Derviş'in yüksek sesli dizeleri yerini gerek biçim gerekse içerik bakımından farklı bir şiir anlayışına terk etmiştir.

Şiirleri biçim olarak yer yer düzyazıya yaklaşmış veya düzyazıyla iç içe akmaya başlamıştır. Kitabın, Ebu Hayyân et-Tevhidi'nin nazım-nesir ilişkisini anlatan sözüyle açılması, şairin bu anlayışı bilinçli olarak seçtiğini gösterir. Et-Tevhidi, *el-Mukâbesât*'ta nazım-nesir dengesini şu şekilde ifade etmiştir: "Düzyazıda şiirin gölgesi vardır. Aksi takdirde düzyazı bu kadar hafif, hoş ve leziz olmazdı. Şiirde de düzyazının gölgesi bulunur. Aksi takdirde şiirin ne biçimi öne çıkar ne kaynakları, ölçüleri, yolları güzelleşir ne de onu bir arada tutan ilişkileri uyumlu olurdu." Mahmud Derviş, bu anlayıştan hareketle kitaptaki şiirlerin birçoğunda, şiir ile düzyazı ilişkisini yan yana veya iç içe kurmuştur. Aslında elinizdeki kitap, bu anlayışın tezahür ettiği tek kitabı da değildir. *Yabancının Yatağı* (1999) ve *Yaptıklarından Özür Dileme!* (2004) adlı şiir koleksiyonlarındaki şiirlerde de şairin düzyazıya yaklaşma çabası görülmektedir.

Mahmud Derviş, geleneksel Arap şiiri ölçüleri olan *tef'ile*'leri, akıcı ve esnek bir ritimle ve daha sakin bir şiirsel sesle kullanır. Bu onu, hem düzyazı diline yaklaştırır hem de geleneksel Arap şiirinin ritminden sonuna kadar faydalanmasını sağlar. Bu amaçla son şiir kitaplarında, *mutekârib* ve *kâmil* gibi esnek tefile ölçülerini kullanmıştır.

Bu kitapta yer alan şiirlere seçtiği başlıklar, önceki eserlerinde gördüklerimizden farklılık göstermektedir. Kitabın adı, alıştığımız başlıklardan değildir: *Badem Çiçeği Gibi yahut Daha Ötesi.* Bu uzun başlık; "gibi", "yahut", "daha" gibi bağımsız olmayan morfemlerden oluşmaktadır. Başlıktaki badem çiçeği, sözgelimi zeytin ağacı gibi Filistin'in sembollerinden de değildir. Badem çiçeğine veya bademden de ötesine benzettiği şey nedir? Şiir mi? Şairin benliği mi? Yeni estetik anlayışı mı? Şairin tanık olduğu toplumsal ve kişisel kırılganlıklar, hayal kırıklıkları mı? Başlık bu olasılıkların tümünü içerebilecek naif anlamları çağrıştırıyor izlenimi vermektedir.

Kitabın ilk dört bölümü, şu zamirlerle adlandırılmıştır: Sen, o adam, ben, o kadın. Böylece şairin "ben"i, dört seste tecelli etmektedir. Bu ise şiirleri hem çoksesli hale getirmekte hem de şiirsel söyleyişe muazzam bir hareket alanı vermektedir. Aynı zamanda şairin sesinin, benliğinin birçok seste ve benlikte parçalanmışlığını da göstermektedir.

İçerik açısından baktığımızda ise şairin insan hayatında günlük, sıradan temalara yöneldiğini görmekteyiz. Şiirlere öznel ve lirik bir ses, derin bir hümanizm hâkimdir. Bunun için diyalog, iç monolog, öyküleme, metinlerarasılık gibi birçok teknikten yararlanmıştır.

Özetleyecek olursak; Mahmud Derviş'in bu kitabının hem içerik hem de biçim açısından Arap şiirinde düzyazıya yaslanan ama geleneksel ritim unsurlarından da ödün vermeyen yeni bir

şiir anlayışını temsil ettiğini söyleyebiliriz. Okuyucuyu, Mahmud Derviş'in yeni şiir macerasıyla baş başa bırakarak, aradan çekilmek istiyorum.

Ankara, Ekim 2019
Mehmet Hakkı Suçin

"En güzel söz, nesri andıran nazım ile nazmı andıran nesir arasında bir imge niteliğini taşıyan sözdür..."

—Ebu Hayyân et-Tevhidi
el-İmtâ' ve'l-Mu'ânese
"Yirmi Beşinci Gece"

I

SEN

Başkalarını da Düşün

Kahvaltını hazırlarken başkalarını da düşün
[Unutma güvercinlerin yemini]

Savaşlarına girerken başkalarını da düşün
[Unutma barış isteyenleri]

Su faturasını öderken başkalarını da düşün
[Bulutları emzirenleri]

Eve dönerken, kendi evine, başkalarını da düşün
[Unutma çadırların halklarını]

Yatıp yıldızları sayarken başkalarını da düşün
[Uyuyacak yer bulamayanları]

Kendini mecazlarla anlatırken başkalarını da düşün
[Konuşma hakkını kaybedenleri]

Uzaklardaki başkalarını düşünürken kendini de düşün
[De ki: Bir mum olsam keşke karanlıkta!]

Şimdi Sürgünde

Şimdi sürgünde... Evet evde
Uçup giden bir ömrün altmışında
Senin için mum yakıyorlar

Öyleyse neşelen olabildiğince sakin
Zira sersem bir ölüm yitirdi yolunu
aşırı kalabalıktan... Ve erteledi seni

Meraklı bir ay aptalca gülüyor
harabelerin üzerinde
İnanma seni karşılamak için yaklaştığına
O, eski mesleğinde yeni mart gibi... Geri verdi
ağaçlara nostaljinin adlarını
Ve ihmal etti seni

Öyleyse kadehin kırılışını kutla dostlarınla.
Altmışında geriye kalan bir yarın bulmayacaksın
ezginin omuzlarında taşıyacağın
ve seni taşıyacak

Usta bir şaire yaraşırcasına de ki hayata:
Sakince yürü, büyülerinden
ve tuzaklarından emin kadınlar gibi.
Gizli bir seslenişi var her birinin:
Haydi gel, seninim ben* / Nasıl güzelsin öyle!

Sakince yürü ey hayat, görmek için seni
etrafımdaki tüm noksanla. Kaç kez unuttum seni
enginlerinde, aradım durdum seni ve beni. Ne zaman
ulaşsam bir sırrına "Ne kadar cahilsin!" dedin haşince

Yokluğa de ki: Sen beni yok saydın
Ama ben geldim... Tamamlamak için seni.
Ama ben tamamlamak için geldim seni.

* *Kur'an-ı Kerim*'den şu ayete gönderme var: "Kaldığı evin hanımı baştan çıkarmak istiyordu Yusuf'u. Kapıları sıkı sıkı kapatıp 'Haydi gel, seninim,' dedi ona." (Yusuf Suresi, 23. ayet) (ç.n.)

Uzun Uzun Bakınca

Bakınca uzun uzun duvarı yaralayan
bir güle ve deyince kendi kendine:
Kumdan şifa bulma ümidim var /
Kalbin yeşil olur...

Sirke götürünce bir kadını
İkon gibi güzel bir gün
Misafir olunca atların dansına /
Kalbin kızıl olur...

Sayınca yıldızları, hata işleyince on üçünden
sonra ve uyuklayınca gecenin
laciverdindeki çocuk gibi /
Kalbin ak olur...

Gezip de göremiyorsan düşü
Bir gölge gibi önünde /
Kalbin sarı olur...

Yürürsen Sokakta

Yürürsen uçuruma götürmeyen bir sokakta
Teşekkür ederim de çöp toplayanlara

Eve sağ dönersen, nasıl dönerse kafiye arızasız
Teşekkür ederim de kendi kendine

Bir tahminde bulunup da ihanet ederse
sana sağduyun, yarın gidip nerede olduğunu gör.
Ve teşekkür ederim de kelebeğe

Avazın çıktığı kadar bağırırsan
ve "kim var orada?" diye yanıt verirse yankı,
teşekkür ederim de kimliğe

İçini acıtmadan bakabiliyorsan bir güle,
Neşeleniyorsan teşekkür ederim de kalbine.

Sabahleyin kalkıp görmüyorsan etrafında
gözlerini ovuşturmada sana yardım edeni
teşekkür ederim de basirete

Bir harf hatırlarsan adından ve memleketinin adından
İyi bir çocuk ol!
Teşekkür ederim desin Allah sana!

Bir Kafedesin ve Gazeten Elinde

Bir kafedesin ve gazeten elinde oturuyorsun
Hayır, yalnız değilsin. Bardağının yarısı boş
güneş dolduruyor diğer yarısını...
Camın arkasından telaşlı yayaları görüyorsun
Ama sen görülmüyorsun [Gaybın sıfatlarından biridir:
Görürsün fakat görülmezsin]
Ne kadar özgürsün ey kafede unutulan!
Kimse görmüyor kemanın sendeki etkisini
Kimse bakışlarını dikmiyor varlığına veya yokluğuna
Veya kimse incelemiyor sisini bakıp
genç bir kıza kırılırsan önünde...
Ne kadar özgürsün kendi işine bakarken
bu kalabalıkta gözetleyenin olmadan
ya da okuyucun!
Öyleyse istediğini yap kendine. Çıkar
istersen gömleğini veya ayakkabını. Zira
unutulmuşsun ve özgürsün hayalinde. Adının
veya yüzünün önemi yoktur burada.
Nasılsan öylesin... Ne bir dost ne bir düşman
var burada hatıralarını gözleyecek /
Öyleyse mazeret bul, seni bu kafede bırakıp giden kadına
fark etmediğin için yeni saç stilini
ve iki gamzesinde dans eden kelebekler /
Mazeret bul sana suikast yapmak isteyene

günlerin birinde. Bir şey için değil... Sırf
ölmediğin için o gün bir yıldıza çarptığında...
Ve yazdığın için ilk şarkıları onun mürekkebiyle...
Bir kafedesin ve gazeten elinde oturuyorsun
o köşede unutulmuş olarak. Kimse aşağılamıyor saf mizacını
ve kimse sana suikast düzenlemeyi düşünmüyor
Ne kadar unutulmuş ve özgürsün hayalinde!

II

O ADAM

Başkası Değil O Adam

Başkası değil o adam indi
hiçbir eziyetine maruz kalmadığı bir yıldızdan.
Dedi ki: Uzun yaşamayacak efsanem
Ne de suretim insanların imgeleminde /
Öyleyse hakikat sınasın beni.
Ona dedim ki: Şayet görünürsen kırılırsın. Buna izin verme.
Onun peygamber hüznü dedi ki bana: Nereye gideyim?
Dedim ki: Görünmeyen bir yıldıza
yahut bir mağaraya /
Dedi ki: İyi okuyamadığım bir gerçeklik musallat oluyor bana
Dedim ki: O halde kaleme al anılarını
Uzaklaşan bir yıldıza dair ve ağır davranan bir yarına
Ve sor hayaline: Biliyor muydu uzun olduğunu
yolunun?
Dedi ki: Fakat yazmak konusunda iyi değilim ahbap!
Sordum: Yalan mı söylüyordun bize?
Şöyle yanıtladı: Düş yol göstermeli düşleyenlere
vahiy gibi /
Sonra iç geçirdi: Tut elimden ey imkânsız!
Kaybolup gitti efsanelerdeki gibi /
Zafer elde edemedi ölmek için, kaybetmedi yaşamak için.
Tut ellerimizden hepimizin ey imkânsız!

Kimseyi Beklemedi

Kimseyi beklemedi
Bir eksiklik hissetmedi varlıkta.
Önünde gri bir nehir var paltosu gibi.
Ve berraklıkla dolduruyor güneşin ışığı kalbini
yüksektir ağaçlar /

Bir eksiklik hissetmedi mekânda
Ahşap iskemle, kahvesi, su bardağı
yabancılar, kahvehanedeki eşya
hep aynı
Gazeteler aynı: Dünün haberleri ve ölüler
üzerinde yüzen dünya her zamanki gibi /

Bir umuda ihtiyacı olduğunu hissetmedi kendisini avutacak
Mesela çölde yeşermesi meçhulün
yahut kurdun bir gitarı özlemesi
Hiçbir şey beklemedi, bir sürprizi bile
Zira tahammülü yok tekrara... Daha ilk adımdan
Biliyorum yürüyüşün sonunu –
diyor kendi kendine – Ne uzaklaştım bir dünyadan
ne de yaklaştım bir dünyaya

Kimseyi beklemedi... Bir eksiklik hissetmedi
duygularında. Sonbahar hâlâ onun asilzade misafiri
Ayartıyor onu altın Rönesans Çağı'na geri götüren
bir müzikle... Yıldızlarla ve ufukla kafiyeli olan şiire.

Kimseyi beklemedi nehrin önünde /

Bekleyişsizlikte hısım oluyorum serçeyle
Bekleyişsizlikte bir nehir oluyorum – dedi –
Acımasız davranmıyorum kendime karşı
Acımasız davranmıyorum kimseye karşı
Ve kurtuluyorum ciddi bir sorudan:
Ne istiyorsun
Ne istiyorsun?

Portakalımsı

Portakalımsı, denize giriyor güneş /
Portakal bir su damlasıdır soğuk bir ağaçta

Portakalımsı, doğuruyor güneş günbatımının ilahî çocuğunu /
Ve meçhulünü düşünüyor portakalın nedimelerinden biri

Portakalımsı, sıvısını döküyor güneş denizin ağzına
Ve portakal aç bir ağızdan korkuyor

Portakalımsı, giriyor güneş sonsuzluk döngüsüne /
Ve takdirini kazanıyor katilinin portakal:
Güneş tanesi gibi bir meyvedir o
Elle ve ağızla soyulur kabuğu, tadı boğuktur
Kokusu çenebaz, kendi suyuyla sarhoş...
Benzeri yok renginin
Güneşin uykudaki sıfatıdır rengi.
Rengi tadıdır: Ekşi, şekerli
Işığın zindeliği ve C vitaminiyle zengin...

Utanmamalı şiir
teklerse hikâyede ve fark ederse
teşbihteki mükemmel kusuru!

Orada Bir Düğün Var

Orada bir düğün var iki ev ötemizde
Kapatmayın kapıları... Saklamayın bizden
Aykırı sevincin kabarışını. Solsa bir gül
fark etmez ilkbahar ağlamadaki görevini.
Sussa hasta bülbül ona ödünç verir kanarya
şarkıdaki payını. Ve bir yıldız düşse
başına kötü bir şey gelmez gökyüzünün...
Orada bir düğün var
Kapıları kapatmayın bu havanın yüzüne
zencefil ve henüz ergin gelin eriği kokan
[Su gibi ağlıyor, su gibi gülüyor. Suda yara yok.
Geceleyin akan bir kandan eser yok]
Derler ki: Güçlüdür aşk ölüm gibi!
Diyorum ki: Fakat daha güçlüdür
yaşama arzumuz, hem aşktan hem de ölümden
tatmin edici olmasa da kanıtlarımız /
Öyleyse son verelim ayinine cenazemizin
katılmak için komşularımızın şarkılarına.
Besbellidir hayat... Ve hiçlik gibidir gerçek!

Geniş Bir Boşluk

Geniş bir boşluk. Bakır. Buğday rengi
kuşlar. Söğüt. Tembellik. Büyük masallar gibi
ihmal edilmiş ufuk. Yeryüzünün yüzü kırışık.
Kuru bir zeytinin gölgesindeki köpek gibi
habire esneyen bir yaz. Taştaki ter.
Dikey bir güneş. Ne hayat ne de ölüm var
mekânın etrafında. Buğdayda ışığın kokusu gibi
bir kuraklık. Ne kalpte su var ne de kuyuda.
Aşk yok sevişmede... Millî bir görev gibidir
aşk. Turistik olmayan bir çöl var, görünmeyen
bu kuraklığın ardında. Mahpusların bayraklarını
kuş pisliklerinden temizleme özgürlüğü gibi
bir kuraklık. Kadınların eşlerine itaat etme ve yataklarını
terk etme hakkı gibi bir kuraklık. Ne yeşil ot ne sarı ot.
Renk hastalığında renk yok. Her yer kül rengi.

Beklemenin âlemi yok
bize gelen barbarları
vatanı kutlayışımızın akabinde!

III

BEN

İşte Kelimeler

İşte kanat çırpıyor kelimeler akılda /
Ve kelimelerin taşıdığı göksel isimli bir yeryüzü var akılda.
Fazla düşlemez ölüler, düşleseler kimse inanmaz
düşlerine...
İşte kanat çırpıyor kelimeler bedenimde
arı arı... Mavi yazsam mavinin üstüne
yeşerir şarkılar, yeniden gelir hayat bana.
Kelimelerle buldum isme giden en kestirme
yolu... Fazla neşelenmez şairler; neşelenseler bile
kimse inanmaz onlara...
Dedim: Hâlâ hayattayım zira kanat çırptığını
görüyorum kelimelerin aklımda /
Akılda bir şarkı var gidip geliyor varlıkla yokluk
arasında. Kapıyı yalnızca kapatmak için açıyor... Sisin
yaşamı hakkında bir şarkı, fakat yalnızca unuttuğum
kelimelere itaat ediyor!

Badem Çiçeğini Tarif Etmek İçin

Badem çiçeğini tarif etmek için ne çiçek ansiklopedisi
işime yarıyor ne de sözlük yardımıma koşuyor...
Belagatin tuzaklarına düşürecek beni sözler /
Belagat yaralar anlamı ve över yarasını
kadına kendi duygularını dikte eden bir erkek gibi /
Nasıl ışık saçıyor badem çiçeği dilimde
yankıdan başka bir şey değilken ben?
Şeffaftır o, çiyin mahcubiyetinden
dallarda yeşeren bir su gülüşü gibi...
Hafiftir beyaz bir müzik parçası gibi...
Zayıftır bir düşüncenin bakışı gibi
parmaklarımıza yukarıdan
boş yere yazıp durduğumuz...
Yoğundur bir şiirin harflerle yazılmayan
dizesi gibi /
Ziyaretler yapmam gerek bilinçaltına
tarif etmek için badem çiçeğini
bir duygunun ağaçlara asılmış adlarına
beni götürecek olan. Adı ne?
Nedir bu şeyin hiçlik poetikasındaki adı?
Delip geçmem gerek yerçekimini ve sözü
hissetmek için kelimelerin hafifliğini
fısıldayan bir hayalete dönüştüklerinde
ben onlara dönüşürüm onlar bana

şeffaf ve beyaz /
Ne vatandır ne de sürgündür kelimeler
Beyazlığın badem çiçeğini tarif etme tutkusudur /
Ne kardır ne de pamuk / Nedir onun mahiyeti
nesneleri ve adları aşan?
Bir yazar yapabilseydi badem çiçeğinin tarifini
birkaç cümlede çekilirdi sis tepelerden
ve derdi ki bütün bir halk:
İşte bu /
İşte budur ulusal marşımızın sözleri!

Evde Oturuyorum

Evde oturuyorum, ne hüzünlü ne mutlu
Ben yahut başkası, ne yazar

Dağınık gazeteler. Vazodaki güller aklıma getirmiyor
onları benim için koparanı. Zira bugün tatildeyiz hatıradan
Ve her şeyden... Bugün pazar

Düzene soktuğumuz gün mutfağımızı ve yatak odamızı
Her şey yerli yerinde. Haberleri dinleriz
sakin. Savaşlar kazmıyor bugün kimseye mezar

Bugün köpeklerle oynuyor mutlu imparator
Şampanya içiyor fildişinden iki memenin
kavuştuğu yerde... Ve köpük içinde yüzüyor

Yalnız imparator bugün siesta uykusunda
benim gibi, senin gibi. Umurunda mı kıyamet...
Emrindedir kıyamet, hakikat, ebet ve ezel!

Hafif bir tembellik pişiriyor kahvemi
Kakule kişniyor havada ve bedende

Yalnızım sanki. Ben olan o yahut diğer ben
gördü beni, günümü sorup uzaklaştı

Pazar günü
ilk gündür Tevrat'ta, fakat
zaman değiştirir alışkanlıkları: Zira
dinlenir savaş tanrısı her pazar

Evde oturuyorum, ne hüzünlü ne mutlu
ikisinin ortasında. Umurumda değil
gerçekten kendim olup olmadığım... Bilsem ne yazar!

Güzü ve Anlamların Gölgesini Seviyorum

Güzü ve anlamların gölgesini seviyorum
Güzün bilinmezliği hoşuma gider hafif ve mendil şeffaflığında
uzun bir aradan sonra doğan şiir gibi
gece alazının veya loş ışığın gözleri kamaştırdığı. Emekler ama
isim bulamaz hiçbir şeye /

Mahcup bir yağmur hoşuma gider
Yalnızca uzak kadınları ıslatan
[Böyle bir güz karşılaştı bir düğün alayımız ile
bir cenazemiz: Sağ ölüyü kutladı, ölü de sağı]

Bir kralı eğilirken görmek hoşuma gider
Tacının incisini geri almak için göldeki balıktan /

Renklerin komünalliği hoşuma gider güz mevsiminde
Mütevazı altın için bir taht yok mütevazı ağaç
yapraklarında, aşkın susamışlığındaki eşitlik gibi /

İki ordunun ateşkesi hoşuma gider
güzü seven ve metaforun yönü konusunda anlaşamayan
iki kadın şair arasındaki atışmayı bekleyen

Ve hoşlanırım
bakış açısı ile ifade arasındaki uzlaşmadan güz mevsiminde!

Bahara Gelince

Bahara gelince, sarhoş şairlerin yazdıklarıdır
başarırlarsa yakalamayı hızlı zamanı
kelimelerin oltasıyla... Ve kendilerine gelirlerse sağ salim

Nar çiçeğinin korundaki azıcık soğuk
hafifletir istiaredeki ateşin dağlayışını
[Yakın olsaydım kendime senden daha fazla
öperdim kendimi]

Badem çiçeğinin bir dirhem rengi
koruyabilir göğü putperestin son kanıtından
[Ne kadar ayrı olsa da fikirlerimiz fark edeceğiz
Mutluluğun mümkün olduğunu deprem gibi]

Biraz dans etmesi bitkilerin
hovarda evlilik festivalinde
canlandıracak kan dolaşımımızı.
[Ölümü tanımaz tohum
Ne kadar uzaklaşsak da]

Kimseden utanmaz sonsuzluk
bahşederken kasığını herkese
burada... Tez baharda

Severdim Kışı

Geçmişte saygıyla eğilirdim kışın önünde
ve kulak verirdim bedenime. Yağmur, yağmur
müstehcen bir aşk mektubu gibi akıyordu
göğün arsızlığından. Kış. Bir sesleniş. Kadınları
kucaklamaya aç bir yankı. Bir rüzgâr görülüyor uzaktan
bulutları yüklenen bir atın sırtında... Beyaza, beyaz.
Severdim kışı ve yürürdüm randevuma neşeli
suyla ıslanmış boşlukta keyifli. Kısa saçlarımı
kurutuyordu sevgilim buğday ve kestaneyle
büyümüş uzun saçlarla. Yetinmiyordu bu şarkıyla:
Seni seviyoruz ben ve kış
Gitme kal bizimle!
Ve kalbimi ısıtıyor bir ahunun iki sıcak yavrusu. Severdim
kışı ve dinlerdim onu damla damla.
Yağmur, yağmur âşığın gerdeğine giren bir nida gibi:
Sağanak yağ bedenime!.. Kışın içinde yoktu
hayatın sonunu gösteren bir ağlayış.
Başlangıçtı. Umuttu. Ne yapacağım
saç gibi dökülürken ömür
ne yapacağım bu kış?

Sanki Sevinmiş Gibi

Sanki sevinmiş gibi, geri döndüm. Birkaç kez
bastım kapının ziline ve bekledim...
Belki de geç kalmıştım. Kimse açmadı kapıyı.
Koridorda ses yok.
Yanımda olduğunu hatırladım evimin
anahtarlarının. Özür diledim kendimden:
Affedersin, unuttum seni, içeri gir.
Girdik... Hem misafirim evimde hem ev sahibi.
Tüm içeriğine baktım boşluğun, kendimden bir iz
bulamadım. Belki... Belki de burada değildim.
Benzerimi bulamadım aynalarda. Bundan dolayı
düşündüm: Ben neredeyim? Bağırdım, kendimi
uyandırmak için hezeyandan ama yapamadım...
Döşemede yuvarlanan bir ses gibi kırıldım
ve dedim: Neden geri döndüm öyleyse?
Özür diledim kendimden: Unutmuşum seni,
buyur çık! Ama yapamadım. Yatak odasına
yürüdüm. Üstüme atladı rüya ve kucaklayıp
Değiştin mi? dedi. Değiştim, dedim
zira evde ölmek daha iyidir
bir arabanın çiğnemesinden
boş bir meydana giden yolda!

Bir Şeyin Sevinciyle

Gizli bir şeyin sevinciyle kucaklıyordum sabahı
şarkı söylemenin enerjisiyle, yürüyordum
adımlarımdan emin, yürüyordum önsezilerimden emin.
Bir esin sesleniyordu bana: Gel! Sihirli bir işaretti sanki.
Bir düştü geceleyin yıldızımın efendisi olmam için
sırlarını öğretmeye gelmişti... Kendi dilime yaslanarak.
Ben kendi düşümüm. Ben annemin annesiyim
önsezide, babamın babasıyım ve kendi oğlum.

Gizli bir şeyin sevinciyle taşıyordu beni şarkı
telli çalgılar üzerinde. Parlattıkça parlatıyordu
Doğulu bir prensesin elması gibi
    Şimdi söylenmezse şarkılar
    Bu sabah
    Bir daha söylenmeyecekler

Ey aşk, bize feyzini bahşet ki girelim tutkulu yüreklerin
asil savaşına. İklim müsait zira.
Ve güneş sabahleyin biliyor silahlarımızı
Ey aşk! Tek hedefimiz yenilmektir
savaşlarında... Zafer senin olsun, senin olsun
ve methini dinle kurbanlarından: Zafer senin olsun!
Emeklerine sağlık! Dön bize sağ salim biz kaybederken...

Gizli bir şeyin sevinciyle, yürüyordum
Düşleyerek iki dizelik mavi bir şiiri. İki dizelik...
Hem aleni hem gizli olan hafif bir sevinçle ilgili.
Şimdi âşık olmazsa insan
Bu sabah
Bir daha asla âşık olamaz!

Yabancıyı Tanımıyorum

Ne yabancıyı tanıyorum ne de meziyetlerini...
Bir cenaze gördüm, yürüdüm naaşın ardından
diğerleri gibi başımı eğerek öne saygıdan. Sormak
için bir sebep bulamadım: Kimdir bu yabancı?
Nerede yaşadı ve nasıl öldü? [Çoktur ölümün
sebepleri, biri de hayat ağrısı].
Sordum kendi kendime: Görüyor mu bizi yoksa
bir hiçliği görüp de kederleniyor mu bu sona?
Biliyordum açmayacaktı menekşelere
sarılı tabutu, veda etmek için bize, teşekkür
etmek için ve fısıldamak için hakikati bize
[Nedir hakikat?]. Belki o da bu saatte
gölgesini dürüyordur bizim gibi. Fakat
ağlamayan tek kişiydi bu sabah. Ve görmedi
üzerimizde şahin gibi uçan ölümü... [Diriler
amcasının çocuklarıdır ölümün. Ölülerse uyurlar
sakin, sakin ve sakin]. Sormak
için bir sebep bulamadım: Kimdir bu yabancı?
Adı nedir? [Şimşek parlamıyor isminde] Yirmi kişi var
arkasında benim dışımda [benim dışımdaki ben]
Yolumu şaşırdım kalbimde kilisenin kapısında:
Belki bir yazardı, bir işçi veya mülteci
Bir hırsız yahut bir katil... Fark etmez.
Zira ölüler eşittir ölümün önünde... Konuşmazlar,

Düşlemezler belki de...
Benim cenazemdir belki de cenazesi
Fakat ilahî bir irade ertelemiştir
birçok sebepten
biri de şiirdeki ciddi bir hata!

IV

O KADIN

Güzeldir Güzel Kadınlar

Güzeldir güzel kadınlar
[Kemanların bele nakşı]

Çelimsizdir güzel kadınlar
[Hafızası olmayan küçük taht]

Güçlüdür güzel kadınlar
[Aydınlatan ama yanmayan yeis]

Prensestir güzel kadınlar
[Endişeli esin perileri]

Yakındır güzel kadınlar
[Gökkuşağının komşuları]

Uzaktır güzel kadınlar
[Sevinç şarkıları gibi]

Yoksuldur güzel kadınlar
[Muharebe meydanındaki gül gibi]

Yalnızdır güzel kadınlar
[Kraliçenin huzurundaki nedimeler gibi]

Uzundur güzel kadınlar
[Göğün hurma ağaçlarının teyzeleri]

Kısadır güzel kadınlar
[Bir su bardağı içimi]

Büyüktür güzel kadınlar
[Kabuğu soyulmuş mango ve yıllanmış şarap]

Küçüktür güzel kadınlar
[Yarının vaadi ve zambak goncaları]

Sensin güzel kadınlar, tüm güzel kadınlar
Bir araya gelince benim için en asil katili seçerler

Küçük Bir Kafe Gibidir Aşk

Yabancılar caddesi üzerinde küçük bir kafe gibi –
Bu aşktır... Herkese açar kapılarını.
Hava durumuna göre artan ve eksilen bir kafe gibi:
Yağmur yağarsa artar müşterileri
İyi olursa hava sayıları az ve bezgindirler...
Buradayım -ey yabancı kadın- oturuyorum köşede
[Gözlerinin rengi nedir? Adın nedir? Nasıl sesleneyim
sana uğrayınca bana ve oturup beklerken seni?]
Küçük bir kafe gibidir aşk. İki kadeh şarap istiyorum
İçiyorum ikimizin şerefine. İki şapka ve bir şemsiye
taşıyorum. Yağmur yağıyor şimdi. Yağmur yağıyor
daha önce hiç yağmadığı gibi, ama girmiyorsun.
Sonunda diyorum ki kendime: Beklediğim kadın
belki o da bekledi beni... Yahut başka bir adamı –
Bekledi bizi ama tanışamadı onunla/benimle.
Belki de şöyle diyordu: Burada bekledim seni.
[Gözlerinin rengi nedir? Hangi şarabı seversin?
Adın ne? Nasıl sesleneyim sana
önümden geçerken?]
Aşk küçük bir kafe gibi...

Bir El Yakaza Saçıyor

Bir el yakaza saçıyor, beyaz, uykusuz geçiriyor
geceyi, nehyediyor emrediyor, uzaklaşıyor yakınlaşıyor,
zalim ve merhametli. Bir el kırıyor bir işaretle lapis lazuliyi
Raks ettiriyor atları nihaventle. Bir el kibirleniyor.
Gevezelik ediyor kuruyunca söz. Bir el şimşeği
döküyor çay bardağına, bulutun memesini sağıyor,
ney'i ayartıyor: *Sen benim yankımsın.*
Bir el birazdan ne olup biteceğini hatırlıyor.
Bir el ışıldıyor beş yıldızın içinde... Mahrum bırakıyor
geceyi uyuklama hakkından. Bir el kelimeleri sıkıyor,
su sızıyor onlardan. Bir el konuşuyor
kendisine gelen ve kendisinden ayrılan
kuşların göçü hakkında. Bir el moral yükseltiyor
kelimelerde. Bir el kışlada uyumasını emrediyor orduya.
Bir el taciz ediyor bedenimdeki dalgaları. Zirveye
dokunan bir fısıltıdır onun eli:
Al beni... Burada şimdi... Al beni!

Keşke Daha Küçük Olsaydım Dedi Ona

Keşke daha küçük olsaydım, dedi adama kadın...
Bir gece büyüyeceğim yaz yasemininin
kokusu gibi, dedi kadın ve ekledi: Sen de küçük olacaksın
uyuyunca. Zira küçüktür tüm uyuyanlar. Ben ise
uyanık kalacağım sabaha kadar, kararsın diye
göz altlarım. Kusursuz bir yorgunluktan iki ip
yeter daha büyük görünmeme. Bir limon sıkıyorum
karnımın üzerine, saklamak için sütün tadını
ve kokusunu pamuğun. Tuz ve zencefille ovalarım
memelerimi daha fazla kabarsınlar diye /

Adam: Kalpte bahçe için yer yok kızım... Bedenimde
yarın için zaman yok... Öyleyse büyü sessizce ve yavaş yavaş.
Kadın: Aşkta nasihat olmaz. Al beni yaşlanayım! Al beni
gençleşesin!
Adam: Yaşlanırsan yarın şöyle diyeceksin: Keşke daha
küçük olsaydım.
Kadın: Şehvetim bir meyve gibi ertelenemez...
Yarınımı beklemede zaman yok bedenimde!

Rüya Görmek İçin Uyumuyorum

Rüya görmek için uyumuyorum – dedi kadın adama
Seni unutmak için uyuyorum. Tek başıma uyumak ne güzel
ipek içinde gürültüsüz. Uzaklaş ki tek başına göreyim
seni orada, beni düşünüyorsun seni unuttuğum sırada /
Herhangi bir acı hissetmiyorum yokluğunda
Ne gece ne de dudakların tırmalıyor göğsümü...
Bedenimin üzerine uyuyorum büsbütün büsbütün
kimseyi ona ortak etmeden
Ne ellerin parçalıyor elbisemi ne de ayakların
tıklıyorlar kalbimi, sen kapıyı kapatırken bir tüfek gibi /
Hiçbir eksiğim yok yokluğunda:
Memelerim benimdir. Göbeğim. Çilim. Benim.
Benimdir ellerim, bacaklarım. Benim olan her şey benim.
Senin olsun şehvetli pozlar. Yanına al onları, yarenlik
etsinler sana sürgününde. Kaldır fantezini son bir kadeh
kaldırırcasına. Ve istersen şöyle de: Katilimdir bu aşk.

Ben ise kulak vereceğim bedenime
bir doktor sakinliğinde: Hiçbir şey, hiçbir şey acı vermiyor
bana yoklukta, varlığın uzletinden başka!

Bir Bulut Unuttu Yatakta

Bir bulut unuttu yatakta. Alelacele
Veda edip dedi ki: Seni unutacağım. Fakat
bir bulut unuttu yatakta. Üstünü ipekle
örtüp dedim ki ona: Uçma, onu takip etme,
o gelecek senin yanına.

[Mavi, kırmızı, sarı kuşlar
su yudumluyorlardı
onun omuzlarının üstünden bakarken
yavaşlayan bir buluttan]
Evine varınca -kuş korteji olmaksızın- fark edecek
değiştiğini atmosferin omuzlarının sahilinde
ve buharlaştığını bulutların /
O zaman hatırlayacak unuttuğu şeyi: Yatağımda
bir bulutu. Sonra dönecek geri almak için
kraliyet teamüllerini bir buluttaki...
Başına gelenlere sevindim ve gülümsedim.
İstiareye yatmak için
girdiğimde yatağıma, ıslandım.

Kadın ve Adam

Kadın: Hiç âşık oldun mu?
Adam: Kış geldiğinde dokunur bana
var olmayan bir şeye olan tutku, ad veririm ona,
herhangi bir ad ve unuturum...
Kadın: Unuttuğun şey nedir? Söyle!
Adam: Humma ürpertisi ve çarşafların altında
hıçkırıklara boğularak zırvaladıklarım:
Ört üstümü,
Ört üstümü!
Kadın: Aşk değil konuştukların
Adam: Aşk değil konuştuklarım
Kadın: Hiç arzuladın mı bir kadının
kollarında ölmeyi?
Adam: Yokluk kemale erdikçe var olurum...
Ve kırıldıkça uzak olan, kucaklaştıkça
ölüm hayatla... İki âşık gibi
Kadın: Sonra?
Adam: Sonra ne?
Kadın: Ve birleştikçe onunla, fark edemeyecek şekilde
ellerini onun ellerinden, mavi bir bulut gibi
buharlaşırken ikiniz, anlaşılmadan iki beden mi
yoksa iki tayf mı olduğunuz... Yahut?
Adam: O dediğin dişil kim? – Yerin içimizdeki
mecazı mı? O dediğin eril kim? – Gökyüzü mü?

Kadın: Böyle başlar aşk şarkıları. Demek ki
aşkı tanımışsın bir zamanlar!
Adam: Varlık kemale erdikçe ve evcilleştirildikçe
meçhul yok olurum...
Kadın: Kış mevsimidir bu. Belki de
Kış mevsiminde tercih ettiğin mazinim ben
Adam: Öyledir belki... O halde görüşmek üzere
Kadın: Öyledir belki... O halde görüşmek üzere!

Seni Sevmiyor O Kadın

Seni sevmiyor o kadın
Onun hoşuna giden senin mecazın
Sen şairisin onun
Mesele bundan ibaret /

Nehrin ritme dalışıdır onun hoşuna giden
Senden hoşlanması için nehir ol!
Şimşekle seslerin çiftleşmesidir
kafiyede...
Memelerinin köpüğü akıyor
bir harfin üzerine
Elif ol ki heyecan duysun!
Heyecan versin ona bir şeyin yükselişi
bir şeyden bir ışığa
bir ışıktan bir tona
bir tondan bir duyguya
Öyleyse bir duygusu ol ki heyecan duysun sana!

Onun hoşuna giden, akşamının göğsüyle çekişmesi
[İşkence ettin bana ey aşk
Ey vahşi şehvetini
odamın dışına akıtan nehir...
Ey aşk! Şehvetten kanatmazsan beni
katilin olurum]

Bir melek ol, mecazınla onu etkilemek için değil
Katilin olsun diye intikamını almak için
kadınlığının ve mecazın tuzağından... Belki
sevmeye başlamıştır seni aldığından beri onu
laciverttaşa ve orada, en yükseklerde başka biri
olduğundan beri...
İşte orada yanıldı burçlar
Balık ile Başak arasında...

Gelmedi

Gelmedi. "Gelmeyecek de" dedim
Öyleyse akşamı yeniden düzenleyeceğim
hayal kırıklığıma ve onun yokluğuna
yakışır biçimde:
Mumlarının ateşini söndürdüm
Elektriğin ateşini yaktım
Onun şarabını içip kırdım kadehi
Farsça şarkılarla değiştirdim
hızlı kemanların müziğini.
"Gelmeyecek" dedim. Gevşeteceğim
şık kravatımı [böylesi daha rahat]
Mavi pijamamı giyeceğim. İstersem
çıplak ayak yürüyeceğim. Çömeleceğim
rahat rahat onun koltuğuna, onu unutacağım,
burada olmayan her şeyi unutacağım /
Çekmecelerine geri koydum kutlamamız için
hazırladığım her şeyi. Açtım tüm
pencerelerimi ve perdelerimi.
Bedenimin bir sırrı yok gecenin önünde
beklemekten ve kaybettiğimden başka...
Alay ettim evin havasını
tazelemek için yaptığım çılgınlıklarla
[gül suyu ve limonla parfümlemiştim evi]
Gelmeyecek... Sağdan sola alacağım orkideyi

unutuşuna ceza olarak...
Bir pardösüyle örteceğim duvardaki aynayı
resminin yansımasını görüp de
pişman olmamak için /
Şöyle dedim kendi kendime: Unut
eski gazelden onun için derlediklerini.
Zira korsan da olsa hak etmiyor bir şiiri...
Ve unuttum onu, bir şeyler atıştırdım ayaküstü
Bir ünite okudum bir okul ders kitabından
uzak yıldızlar hakkında
Ve kırgınlığımı unutmak için bir şiir yazdım
Bu şiiri!

Sen Benimleyken

Sen benimleyken
Şimdi burada birlikteyiz, demiyorum. Şöyle diyorum: Ben, sen ve sonsuzluk yüzüyoruz mekânsızlıkta.

Hava ve su. Şifreleri çözüyoruz. Adlandırıyoruz Adlandırılıyoruz. Ve yalnızca ne kadar "biz" olduğumuzu öğrenmek için konuşuyoruz...
Ve unutmak için zamanı.

Nerede doğduğunu hatırlamıyorum
Nerede diriltildiğimi hatırlamıyorum.
Hava ve su
Bir yıldız üzerinde uçuyoruz ikimiz

Sessizlik terler sen benimle olunca
Havanın berraklığı bulutlara boğulur
Su ağlar, hava ağlar
İki beden birleşince

Aşkta aşk yoktur
Fakat ruhun uçma şehveti.

Şimdi Senden Sonra

Şimdi senden sonra... Uygun bir kafiyede
ve sürgünde, ağaçlar duruşlarını düzeltip
gülüyor. Güz mevsimi... Zamansız bir
tatil gibi, zamanda bir delik, bir ezgideki
kopma gibi

Güzün yazıdır bu. Meyveleri henüz olgunlaşmamış
yeşil bir bahçeye bakıyor günler. Henüz bitmemiş
bir masala: Hâlâ aramızda iki martı var
süzülen uzaktan daha uzağa.

Güneş gülüyor sokaklarda. Yataklardan inen
Kadınlar gülüyorlar, kahkahayla gülüyorlar
İçlerindeki güneşle yıkanıyorlar çırılçıplak.
Güzün yazıdır bu. Yeni bir ek zamandan geliyor

Güzün yazı çekiyor ikimizi: Bekleyin!
Belki daha güzel başka bir son bekliyor
metro istasyonunun önündeki bekleyiş gibi.
Belki bir başlangıç girdi kafeye ve çıkmadı arkanızdan.
Belki bir aşk mektubu gecikti postada.

Şimdi senden sonra... uygun bir kafiyede
ve sürgünde... Ağaçlar duruşlarını düzeltip
gülüyor. Seni arzuluyorum, seni arzuluyorum
uzaktan, sen yıkanırken güneşinle. Güzün yazıdır bu
zamansız bir tatil gibi. Önemini savunan bir mevsim
olduğunu öğreneceğiz, ve efsanevi mutlu bir
aşk olduğunu...

Güneş gülmekten kırılıyor aptallığımıza
Ne ben döneceğim ne döneceksin sen de!

V

SÜRGÜN 1

Salı Günü ve Hava Açık

Salı günü ve hava açık, yürüyorum
kestane tavanıyla örtülmüş
bir ara sokakta... Yavaş yavaş yürüyorum
bedenimden buharlaşmışçasına ve sanki
randevum var bir şiirle. Saatime bakıyorum
dalgın. Gökyüzüne yüce düşünceler yazan
uzak bulutların sayfalarını çeviriyorum. Kalbimin
hallerini çeviriyorum ceviz ağacının üzerinde:
Elektrikten yoksun, deniz sahilinde
küçük bir kulübe gibi. Daha hızlı, daha yavaş, daha hızlı
yürüyorum. Tabelalara bakıyorum iki taraftaki...
Kelimeleri ezberleyemiyorum. Aheste bir beste mırıldanıyorum
işsizlerin yaptığı gibi:
"Nehir bir tay gibi akıyor ölümüne / denize
Kuşlar taneleri kapışıyor nehrin omuzlarından"
Mırıldanıyorum, fısıldıyorum: Şimdi yaşa
yarınını! Ne kadar yaşarsan yaşa, ulaşamayacaksın
yarına... Yarının toprağı yok. Aheste düşle,
Ne kadar düşlersen düşle anlayacaksın ki
seni aydınlatmak için yanmadı kelebek /

Hafif hafif yürüyorum: Etrafıma bakıyorum,
belki bir benzerlik bulurum diye
kendimle boşluktaki söğüt arasında
fakat bana işaret eden bir şey bulamıyorum.

[Eğer şarkı söylemezse kanarya
dostum sana... Bil ki
kendi gardiyanınsın sen
şarkı söylemezse kanarya]

Hiçbir yer dar değil çiçek saksısı gibi
senin yerin kadar... Ve hiçbir yer geniş değil
kitap gibi senin yerin kadar... Düşün
sürgünündür, gölgenin ne bir aidiyetinin
ne de cazibesinin olduğu dünyada /

Yürüyorsun, sanki başkasısın /

Konuşabilsem yoldan geçen biriyle
derim ki: Özgünlüğüm
bana işaret etmeyen şeydir ve ölümden düş diye
adlandırılmayan şeydir, o kadar /
Konuşabilsem yoldan geçen
bir kadınla derim ki: Özgünlüğüm
dikkat çekmez: Ayaklarda birkaç damarın
sertleşmesi, o kadar. Öyleyse benimle yürü
aheste, nasıl yürürse bulut
"Ne üşengeç... Ne de acele"...

Konuşabilsem dalya çitinin arkasındaki
ölüm hayaletiyle derim ki: İkiz doğduk
seninle, ey kardeşim, ey katilim,
ey yolumun mühendisi bu dünyada...
Annem aşkına, annen aşkına, at silahını /

Konuşabilsem aşk ile öğle yemeğinden sonra
derim ki: İki delikanlıyken iki elin nefes nefese
kalışıydık kelimelerin tüyü üzerinde
ve baygınlığıydık iki diz üzerinde. Azdı
niteliklerin ama daha aktiftin ve daha açık:
Uykudan gelen bir meleğin yüzüydü yüzün. Bedenin
humma gücünde bir koç. Aşk diye anılıyordun
her zamanki gibi, bizse bayılıyorduk, gece bayılıyordu /

Yavaş yürüyorum ve büyüyorum on dakika,
yirmi, altmış... Yürüyorum ve azalıyor içimde hayat
yavaş yavaş hafif bir öksürük gibi.
Düşünüyorum: Yavaşlasam ne olur? Dursam ne olur?
Durdurur muyum zamanı? Ölümü telaşlandırır mıyım?
Düşünceme gülüyorum, soruyorum sonra
kendi kendime: Nereye yürüyorsun
devekuşu gibi ey kendinden emin nefis? Yürüyorum,
sanki hayat eksiklerini tamamlayacak birazdan.
Arkama bakmıyorum, çünkü hiçbir şeye
dönemeyeceğim ve bürünemeyeceğim
başka bir kimliğe

Konuşabilsem Rab'la, derim ki:
Tanrım Tanrım! Neden terk ettin beni?*
Yalnızca gölgesiydim yeryüzünde gölgenin
Nasıl vazgeçtin benden? Nasıl düşürdün beni
şu sorunun tuzağına: Neden sivrisineği yarattın
ey Allahım, ey Allahım?

---

* *İncil*'de Mezmur 22, Matta 27 ve Markos 15 ayetlerine gönderme yapılmaktadır. (ç.n.)

Yürüyorum nereye gideceğimi bilmeden, yarının
vaatleri olmadan. Hatırlarım unuttuğumu.
Ve unuturum hatırladığım gibi:

Unuturum bir zeytinin dalındaki kargayı
Hatırlarım elbisenin üzerindeki yağ lekesini

Unuturum ceylanın maralına seslenişini
Hatırlarım karıncaların kum üstündeki hattını

Unuturum elimden düşen bir yıldıza hasretimi
Hatırlarım tilki kürklerini

Unuturum evimize giden eski yolu
Hatırlarım mandalinaya benzeyen bir duyguyu

Unuturum söylediğimi
Hatırlarım henüz söylemediklerimi

Unuturum dedemin hikâyelerini ve duvardaki bir kılıcı
Hatırlarım uykudan korkumu

Unuturum genç kızın üzüm dolu dudaklarını
Hatırlarım parmak aralarındaki marul kokusunu

Unuturum yaşam öykümü yazan evleri
Hatırlarım kimlik numaramı

Unuturum büyük olayları ve yıkıcı bir depremi
Hatırlarım babamın çekmecedeki tütününü

Unuturum eksik bir yokluğa seyahatin yollarını
Hatırlarım bedevi atlasında yıldızların ışığını

Unuturum ıssız bir köyün üzerinde kurşun vızıltısını
Hatırlarım cırcır böceklerinin korudaki seslerini

Unuturum hatırladığım gibi yahut hatırlarım unuttuğumu

[Fakat
Hatırlıyorum bugünü
Salı gününü
Ve havanın açık olduğunu]

Herhangi bir hedefe götürmeyen bir sokakta
yürüyorum. Belki adımlarım parkta boş bir banka
götürür beni, yahut hakikatin estetik ile gerçeklik
arasında kayboluşuna dair bir fikre. Tek başıma
oturacağım hayalin kadınlarından biriyle buluşacakmışım gibi.
Çok beklediğimi hayal ettim, beklemekten bitap düştüğümü
ve patladığımı: Neden geciktin? Yalan söylüyor: Köprü
çok kalabalıktı. Sakin ol. Sakin olacağım okşayınca saçlarımı.
Parkın odamız olacak, gölgeler perdelerimiz.

[Eğer şarkı söylemezse kanarya
dostum sana... Bil ki
abartmışsın uykuyu
şarkı söylemezse kanarya]

Soruyor: Ne diyorsun?
Cevap veriyorum: Şarkı söylemedi bana kanarya.
Hatırladın mı beni ey yabancı?

Benziyor muyum o eski pastoral şaire
yıldızların taç taktıkları gecenin kralı olarak
ve tahtından feragat eden çobanı olarak
gönderildiği için bulutların?
Cevap veriyorsun: Düne benziyor mu bugün,
sanki sensin...

[Orada, bir kız var tahta bankın üzerinde
beklemekten darmadağınık
ağlıyor
meyve suyunu içiyor bardaktan...
Kalbimin kristalini parlatıyor
ve bugünün duygularının yükünü alıyor benden]

Ona soruyorum: Nasıl geldin?
Diyor: Tesadüfen geldim. Herhangi bir hedefe
götürmeyen bir sokakta yürüyordum.
Diyorum: Bir randevum varmışçasına yürüyordum...
Belki adımlarım parkta boş bir banka götürür beni,
yahut hakikatin hayal ile gerçek arasında kayboluşuna
dair bir fikre. Sen de beni hatırladın mı ey yabancı?
Benziyor muyum dünün kadınına?
Hani o örgülü küçük kız ve uzun bir uykudan sonra
aşkımızla ilgili kısa şarkılara?
Cevap veriyorum: Sanki sensin...

[Bir genç adam giriyor şimdi
parkın kapısından
yirmi beş zambak taşıyor
kendisini bekleyen genç kıza
ve alıyor benden bugünün gençliğini]

Küçüktür kalp... Kalbim
Büyüktür aşk... Aşkım
Rüzgârda seyahat ediyor, iniyor
Bir narın tanelerini çıkarıyor, sonra düşüyor
iki badem gözün labirentine
İki gamzenin şafağından yükseliyor
ve unutuyor gidiş yolunu evine ve adını
Küçüktür kalp... Kalbim
Büyüktür aşk.../

Olduğum kişi o muydu
yoksa ben miydim olmadığım o kişi?

Diyor: Neden kaşıyor bulutlar ağaçların üst kısımlarını?
Yanıtlıyorum: Yapışsınlar diye bacak bacağa
yağmur çiselemesi altında

Diyor: Neden ürkek bir kedi bakışlarını dikiyor bana?
Yanıtlıyorum: Dur demen için fırtınaya

Diyor: Neden yabancı hasrettir dününe?
Yanıtlıyorum: İçindeki şiir kendi ayakları üstünde
durabilsin diye

Diyor: Neden dönüşüyor akşamları göğün rengi küle?
Yanıtlıyorum: Saksıya su dökmedin diye

Diyor: Neden abartıyorsun alayı?
Yanıtlıyorum: Biraz ekmek yesin diye
arada sırada bir şarkı

Diyor: Neden âşık olup yürürüz boş yollarda?
Yanıtlıyorum: Yenmek için birçok ölümü birkaç ölümle
Ve kurtulmak için uçurumdan

Diyor: Neden rüyamda bir kırlangıç gördüm elimde?
Yanıtlıyorum: Çünkü muhtaçsın birilerine

Diyor: Neden hatırlatıyorsun bana senin olmadığın bir yarını?
Yanıtlıyorum: Sonsuzluğun sıfatlarından birisin de ondan

Diyor: Gecenin tünelini tek başına geçeceksin
benden sonra
Yanıtlıyorum: Gecenin tünelini tek başıma geçeceğim
senden sonra

... Ağır ağır yürüyorum, sanki randevum var
kayıplardan biriyle. Yürüyorum bir Londra gecesinde
sonsuz istirahatına hazırlanan içimdeki şairle.
Ey Şam yolundaki yol arkadaşım! Henüz ulaşmadık
Şam'a. Yavaş ol, yavaş ol. Kimsesiz bırakma yasemini.
Ve beni sınama bir mersiyeyle:
Nasıl kaldırsam şiirin yükünü
Senden ve benden?

Sisi tarif etmeyi sevmeyenlerin şiiridir
onun şiiri
Bulutların kilise üzerindeki paltosudur
paltosu
Bereda'ya sığınan iki kalbin sırrıdır*
sırrı

---

* Bereda: Şam'ın içinden geçen ırmak. İngilizcenin etkisiyle Türkçede "Barada" olarak da bilinmektedir. (ç.n.)

"Şarkıların Anası" Sûmeriyye palmiyesidir
palmiyesi
Sisin güneyindeki Kurtuba'nın anahtarlarıdır
anahtarları
Zeyil yapmaz şiirlerini kendi adına
Zira genç kız tanır onu
battığını hissettiğinde toplu iğnelerin ve tuzun
kanına.
Onun da kalbi kovalıyor kendisini -benimki gibi-
Ben de -onun gibi- zeyil yapmıyorum vasiyeti adıma
Zira rüzgâr biliyor yeni ailemin adresini
uzak güneyde bir uçurumun kenarında
elveda dostum elveda, selamımı söyle Şam'a /

Yeterince genç değilim
taşıtacak kadar kendimi kelimelere
ve yeterince genç değilim
bu şiiri tamamlayacak kadar /

Yürüyorum geceleyin Dâd'la* birlikte –
Bu benim dilsel özgünlüğüm – Yürüyorum
geceyle birlikte Dâd'ın içinde.
Yaşlı bir atı dehleyen bir ihtiyar gibi
uçması için Eyfel Kulesi'ne.
Ey dilim
alıntı yapmama yardım et ki kucaklayabileyim
evreni. İçimde bir balkon var kimsenin selamlamak

* Dâd: Arap alfabesinin bir harfi olup aynı zamanda Arapça için kullanılan bir lakaptır. (ç.n.)

için uğramadığı. Ey dilim! Olduğun şey miyim ben?
Yoksa sen -ey dilim- olduğum şey misin? Ey dilim,
alıştır beni zifafla birleşmesine beden organlarımın
alfabeyle – efendi olayım yankı değil. Ört üstümü
yününle, ey dilim, yardım et bana anlaşmazlıkta, yardım et ki
ulaşayım uzlaşmaya. Doğur beni, doğurayım seni.
Ben ki kâh oğlunum kâh baban ve annen. Sen varsan
ben varım. Ve ben varsam sen varsın. Yabancı adlarıyla
adlandır bu yeni zamanı ey dilim, ağırla uzak yabancıyı
ve hayatın basit nesrini, olgunlaşsın şiirim. Zira kim
-şiir dışında bir dille konuşursam- anlayacak beni?
Kim konuşacak benimle, yitik bir zamana olan gizli hasreti,
konuşursam şiir dışında bir dille? Ve kim -şiir dışında
bir dille konuşursam- bilecek yabancının yurdunu?

Gece yatıştı. Kemale erdi gece. Bir çiçek
uyandı nefes almak için parkın çitinin yanında.

Dedim: Şahit olacağım ki hâlâ hayattayım,
uzaktan da olsa. Düşledim ki benim gibi düşleyen
kişi kimse değildi benden başka... Günüm, salı günü,
uzun ve ferahtı. Ve gecem kısaydı perde indikten sonra
oyuna ilave edilen küçük bir bölüm gibi. Fakat haksızlık
etmeyeceğim kimseye, şayet ilave edersem:

Güzel bir gündü
Bir ekspres trendeki gerçek aşk gibi

[Eğer şarkı söylemezse kanarya
dostum
kabahati kendinde gör sadece
Eğer şarkı söylemezse kanarya
dostum sana
sen ona şarkı söyle... Sen ona]

VI

SÜRGÜN 2

Köprüde Yoğun Bir Sis

Köprüde sis yoğunken "tanınır mı nesneler
zıddından?" dedi dostum.
Dedim ki: Şafakta her şey berraklaşır.
Dedi ki: Şafaktan daha belirsiz
bir zaman yoktur,
öyleyse nehre bırak hayalini /
Şafağın maviliğinde idam ediliyor
hapishane avlusunda
ya da çam korusunun yanında
zafer için iyimser olan bir genç /
Şafağın maviliğinde ekmeğin kokusu
yazı bahar olan bir harita çiziyor hayata /
Şafağın maviliğinde uyanıyor düşleyenler
yavaş yavaş ve neşeyle yürüyorlar
düşlerinin suyunda.
— Nereye götürüyor bizi şafak? Şafak bir köprüdür
Nereye götürüyor bizi?
Yanıtladı dostum: Defnedilecek bir mekân istemiyorum
Yaşamak için bir mekân istiyorum
ve dilediğimde lanet etmek için ona...
Karşılık verdim: Bir işaret gibi geçer
mekân da aramızdan: Nedir mekân?
Yanıtladı: Duyuların apaçıklık için ayak basacak
bir yer bulması
Sonra iç geçirdi:

Ey beni taşıyan dar cadde
akşamın engininde onun evine
hâlâ saklıyor musun kalbimi
ezbere
unutup şehrin dumanını
sükûnetin varoşlarında?

Bahse girme -dedim- gerçeklik üzerine
zira hiçbir şeyi canlı bulamayacaksın
seni bekleyen sureti gibi...
Zaman evcilleştirir dağları bile
Bundandır ki daha yüksek olurlar
ve daha alçak bildiğinden.
Köprü nereye götürüyor bizi?
Yanıtladı: Uzun mu köprüye
giden bu yol?
Sordum: Yoğun mu şafağın
basamaklarında bu sis?
Kaç sene benzedin bana?
Yanıtladı: Kaç sene sen bendin?
Hatırlamıyorum, dedim
Ben de hatırlamıyorum, dedi, yoldan başka
bir şey hatırladığımı

Ve şarkı söyledi:
[Köprünün üstünde, başka bir yurtta
Kışın bitişini ilan ediyor saksafon.
Köprüde kabulleniyor yabancılar
hatalarını, kimse katılmadığında
şarkılarına]

Sordum: Kaç yıldır zorluyoruz güvercini:
Uç *sidretü'l-müntehaya*[*]
pencerelerimizin altında, uç ey güvercin uç
Yanıtladı: Hislerimi unuttum sanki,
küçükken çıkardığımız sesleri
taklit edeceğiz birazdan. Peltek söyleriz
R'leri ve S'leri
Uyuklayacağız iki kumru gibi
bir asma üzerinde evi giyinen. Birazdan
hayat bize tepeden bakacak bedihi.
Dağlar öyle olduğu gibi, zihnimdeki
imajlarının ardında. Berrak olacak eski gökyüzü
ve zihin. Dağlar olduğu gibi kalacak
yanıltmazsa beni hayal zihnimdeki imgeleri gibi.
Öyle olduğu gibi bekleyecek lezzetli, berrak
ve zarif hava beni... Öyle olduğu gibi kalacak.

Dostum, dedim, uzun yol boşalttı bedenimden beni.
Hissetmiyorum balçığını onun.
Hissetmiyorum ahvalini. Ne zaman yürüsem
uçarım. Adımlarımdır bakış açılarım.
Ve "ben"im, uzaktan el sallıyor:

"Eğer uzunsa senin yolun
İşim var benim de efsanelerde"

---

[*] Sidretü'l-münteha: İslami kaynaklara göre yedi kat göğün sona erdiğini gösteren son ağaçtır. "Son sidre" anlamına gelir. (ç.n.)

İlahî eller eğitti bizi söğüt fihristlerine
isimlerimizi kazımaya. Ne belliydik
ne de belirsiz. Fakat bir zamandan ötekine
caddeleri geçme tarzımız kışkırtıyordu şu soruyu:
Bir palmiye gördüklerinde sessizce durup
gölgesinin üstüne secde eden bu insanlar kim?
Kim bu kişiler başkalarını rahatsız eden
güldüklerinde?

Köprünün üzerinde, başka bir memlekette söyledi bana
şu sözleri: Suya attıkları çekingen bakışlarından tanınır
yabancılar yahut içe kapanmalarından ve yürümelerinden
pepeleyerek. Zira kararlı adımlarla yürür açık bir hedefe doğru
memleketin yerlisi. Yabancıysa şaşkın, arar kendini.

Devam etti konuşmaya: Her köprü bir buluşmadır...
Köprüde içine giriyorum dışımın ve teslim ediyorum
bir arıya veya bir kırlangıca kalbimi.
Tam da öyle değil, dedim. İçimde yürüyorum köprüde
ve kendimi eğitiyorum tetikte olmaya onun işlerine.
Her köprü bir şizofrenidir; ne sen az önceki sensin
ne de kâinat hatıralardır.

Birin içinde ikiyim ben
Yahut ikiye bölünen bir
Ey köprü, ey köprü!
Bu iki parçamızdan hangisi benim?

Yirmi yıl yürüdük köprüde
Yirmi metre yürüdük köprüde
Gidiş dönüş
Ve dedim ki: Az kaldı
Yanıtladı: Az kaldı
Sonra birlikte söyledik ve ayrı ayrı düşleyerek:

— Sessiz sedasız yürüyeceğim, adımlarım rüzgârda
Bir yay kemanın toprağını okşuyor
Kanımın nabzını duyacağım çakıl taşlarında
Ve mekânın damarlarını

— Bir harnup dalına yaslayacağım başımı
Annemdir o, reddetse de beni
Biraz uyuklayacağım ve iki minik kuş taşıyacak beni
yukarıya, daha yukarıya... Beni kovan bir yıldıza

— Ruhumu uyandıracağım eski bir ağrıdan dolayı
Bir mektup gibi belleğin balkonundan gelen
Haykıracağım: Hâlâ yaşıyorum, zira
delip geçtiğini hissediyorum okun beli

— Sağa bakacağım, yasemin tarafına
Orada öğrendim bedenin ilk şarkılarını
Sola bakacağım, deniz tarafına
Orada öğrendim köpük avlamayı

— Yalan söyleyeceğim bir erişkin gibi:
Pantolonumdaki bu süt beyazı, beni taciz eden
bir rüyanın tortusu... Ve rüya bitti
Taklit ettiğimi inkâr edeceğim
ahunun gözleri arasında
o Cahiliye şairinin uzun siestasını

— Bir avuç su içeceğim bahçenin su musluğundan.
Kendine hasret su gibi susayacağım. Soracağım
yoldan ilk geçene: Birini gördün mü tayf şeklinde
dününü arayan benim gibi?

— Omuzlarımda taşıyacağım evimi... Yürüyeceğim
ağır bir kaplumbağa gibi.
Bir kartal avlayacağım süpürgeyle, sonra soracağım:
Günah nerede?

— Mitolojiyi ve arkeolojiyi arayacağım
ve eski ismime dair her -lojiyi
Benden yana olacak Kenanlı bir tanrıça, sonra
yemin edecek şimşeğe: Budur benim yetim oğlum

— Tüplerde bir çocuk doğuran kadını öveceğim. Fakat
asla benzemeyecek annesine. Farkına varan adam için
ağlayacağım.

— el-Maarrî'nin dizesini alıp düzelteceğim:
Bedenim topraktan bir çaput
Dik beni ey varlığın terzisi!
Şöyle yazacağım:
Ey ölümün yaratıcısı
Beni biraz yalnız bırak!

— Uyandıracağım ölülerimi: Hepimiz aynıyız
ey uyuyanlar, hâlâ düşlüyor musunuz bizim gibi
Kıyamet Günü'nü?
Toparlayıp yellerin dağıttığı Kurtuba gazellerinden
*tamamlayacağım Güvercin Gerdanlığı'nı**

— Samimi anılarımdan seçeceğim
uygun tasviri: Yağmur sonrası otun kokusu gibidir
sevişme sonrası buruşmuş çarşafın kokusu.
İzleyeceğim taşın yüzünün nasıl yeşillendiğini

— Sokacak beni mart gülü doğduğum yerde
ilk kez
Bana hamile kalacak nar çiçeği ve ondan doğacağım
son kez!

— Dünden uzaklaşacağım, verilirken ona
mirası: Bellek.
Yarına yaklaşacağım kovalarken kurnaz bir
tarla kuşunu
— Randevuma geç kaldığımı fark edeceğim.

Ve bileceğim ki geçip gitti yarınım, az önce
Bulutun geçişi gibi, beklemeden beni.
Bileceğim ki yağmur yağacak üzerime
birazdan
ben yürürken
köprünün üzerinden!

---

* İbn Hazm'ın aynı adlı kitabından bahsediliyor. (ç.n.)

Ayak basalım mı şimdi masal diyarına? Ama
hayal ettiğimiz gibi olmayabilir. "Ne kaymak ne bal"
Gökyüzü kül renginde. Şafak hâlâ belirsiz mavi. Zaman
nedir şu an? Bir köprü uzuyor kısalıyor... Bir şafak
uzuyor hinoğluhin. Zaman nedir şu an? /

Eski diyarlar uyukluyor turistik bir kalenin
arkasında. Zaman duygulu bir atlıyı yakan
yıldıza göç ediyor. Ey anıların iğnelerinde
uyuyanlar! Sesini hissetmiyor musunuz depremlerin
antilobun toynağında?

Dedim ki ona: Hummaya mı yakalandın?
Devam etti kâbusuna: Ey uyuyanlar! Duymuyor musunuz
fısıltısını kıyametin kum tanesinde?

Sordum: Benimle mi konuşuyorsun yoksa kendinle mi?
Sonuna vardım düşün, dedi
İhtiyar bir adam olduğumu gördüm orada
Kovaladığını gördüm kalbimin köpeğimi orada
havlayarak... Yatak odamı gördüm kahkahalar içinde:
Hâlâ hayatta mısın? Gel, ben taşıyayım havanı
ve Fas sedefi kakmalı ahşap bastonunu!! Nasıl
geri getirebilirim başlangıcı dostum? Ben kimim?
Ben kimim düş olmadan ve bir kadının
refakati olmadan?

Hayatın kırıntılarını ziyaret edelim, dedim
katışıksız hayatın, eğitelim kendimizi
bir zamanlar bizim olan şeyleri sevmeye
ve bizim olmayan şeyleri... Ve yukarıdan
baktığımızda dağlara düşen karlar gibi bizim olan.
Dağlar olduğu gibi kalabilir
Tarlalar olduğu gibi
Ve hayat bedihidir ve komünal.
O halde girelim mi şimdi dostum
masal diyarına?
Yanıtladı: Defnedilecek bir mekân istemiyorum
Yaşamak için bir mekân istiyorum
ve dilediğimde lanet etmek için ona...

Bakışlarını dikti köprüye: İşte budur kapı.
Hakikatin kapısı. Ne girebiliyoruz
ne de çıkabiliyoruz
Hiçbir şey bilinmiyor zıddından
Koridorlar kapalı
Göğün yüzü kül rengi ve dar
Şafağın eli bir kadın askerin donunu kaldırıyor
yukarıya, daha yukarıya...

Yirmi yıl kaldık köprüde
Yirmi yıl konserve yemek yedik
Mevsimlerin giysilerini giydik
Mükemmel imal edilmiş yeni şarkılar dinledik
Asker kışlalarından evlendi
sürgün prenseslerle evlatlarımız
ve adlarını değiştirdiler onların
Sinemada kayıp tutkunlarına terk ettik
kaderlerimizi.
İzlerimizi okuduk kumda
Ne belirsizdik ne de açık
habire esneyen şafağın resmi gibi /
Sordum: Dostum, o yara hâlâ acı çektiriyor mu sana?
Bir şey hissetmiyorum, dedi
Düşüncem bir kanıtlar defterine çevirdi bedenimi
Hiçbir şey ispatlamıyor benim ben olduğumu
köprü üzerinde aşikâr bir ölümden başka
Uzaktaki bir güle bakıyorum
tutuşuyor köz
Doğduğum yere bakıyorum uzağın ötesinde
genişliyor mezar /

Acele etme ve şimdi ölme, dedim. Köprüde
yaşamak mümkün. Ve mecaz alabildiğine geniş.
Burada bir berzah var dünya ile ahiret arasında
Sürgün ile komşu bir memleket arasında...
Şahinler uçuyor üstümüzde, dedi
Yanına al adımı, yoldaşın olsun, benden
bahset ona. Ve yaşa köprü seni götürene kadar
yarınki hayatına.
Öldü deme yahut hayatın yanı başında
beyhude yaşadı deme!
Şöyle de: Yukarıdan seyretti kendini
Bir ağaç giyerken gördü kendini
Ve yetindi şu selamla: /

Eğer uzunsa bu yol
Benim de işim var efsanelerde /

Köprüde tek başınaydım, o gün,
Mesih'in inzivaya çekilmesinden sonra
Eriha yakınındaki bir dağda... Kıyametten önce.
Yürüyorum; ne girebiliyorum ne de çıkabiliyorum...
Bir ayçiçeği gibi dönüyorum.
Bekçilik yapan kadın askerin sesiyle
uyanıyorum geceleyin. Şarkı söylüyor
erkek arkadaşına:

Bir şey vaat etme bana
Hediye etme bana
Eriha'dan bir gül!

VII

SÜRGÜN 3

Cahiliye Şairinin Muallakasındaki Bir El Dövmesi Gibi

Ben o'yum
Önümde yürüyor, takip ediyorum ben de onu
"Buraya, buraya" demiyorum ona
Basit bir şeyimiz vardı:
Yeşil bir taş. Bir ağaç. Bir sokak.
Yeni yetme bir ay. Artık gerçek olmayan bir gerçeklik.
Önümde yürüyor
Ben gölgesi üzerinde yürüyorum, onun arkasında...
Hızlandıkça tepelere yükseliyor gölge
Bir çamı kaplıyor güneyde
Bir söğüdü kaplıyor kuzeyde
Ayrılmadık mı? Dedim. Ayrıldık, dedi.
Benden sana, hayalin gerçeğe dönüşü
Senden bana, yerçekimi elması
Sordum: Nereye götürüyorsun beni?
Yanıtladı: Başlangıç tarafına, senin ve adının
doğduğu yere /

Geri getirme şansım olsaydı başlangıcı
daha az harf seçerdim adım için
yabancının kulağına daha hafif gelen harfler /

Fırtınaların ve şehvetin ayıdır mart.
Bahar iki kişinin sohbetindeki düşünce gibi
seyrediyor uzun bir kış ile yaz arasında.
Mecazdan başka bir şey hatırlamıyorum.
Doğar doğmaz fark ettim atın yelesiyle
annemin örgüleri arasındaki apaçık benzerliği.
— Mecazı bırak, sakin sakin yürü
yeryüzünün tüyü üzerinde — dedi.
Zira günbatımı kuyusuna geri götürür yabancıyı
söylenmeyen bir şarkı gibi. Günbatımı körükler
içimizde belirsiz bir tutkuya olan bir hasreti.
— Muhtemelen... Muhtemelen. Her şey günbatımında
yorumlanır. Hatıralar uyandırabilir
ölüm işaretine benzeyen bir çağrıyı
ve kimseye söylenmeyen bir şarkının temposunu.

[Servi ağacının üstünde
duyguların doğusu var
yaldızlı bulutlar
kalpte kestane esmeri bir kız var
içilen su gibi şeffaf gölgesi
Gel oynayalım
Gel kadınım gidelim
Herhangi bir yıldıza]

Ben o'yum. Üstümde yürüyor. Soruyorum ona:
Bir şey hatırladın mı burada?
Yavaşlat hatırlarsan adımlarını
Zira yeryüzü bize hamile.
Yanıtladı: Işıldayan bir ay gördüm burada
Geceleyin bir portakal gibi katışıksız hüzünlü

Kılavuzluk ediyor bize çöllerde labirent yollarda...
Olmasaydı, anneler buluşamazdı çocuklarıyla
Olmasaydı, gezginler okuyamazdı isimlerini
geceye apansız: "Mülteciler"
Rüzgârın misafirleri /

O yıl kanadım küçüktü rüzgârda...
Sanırdım ki annelerle ve ada çayı kokusuyla
tarif edilir mekân. Buraya memleket deniyor
demedi kimse bana. Memleketin ardında
sınırlar var; sınırların ardında diaspora ve sürgün
denilen bir yer var demedi kimse. Bir kimliğe
ihtiyacım yoktu henüz. Fakat... Bir tankın üstünde
bize gelenler, yükleyip mekânı kamyonlara
taşıyorlar gaspçıların diyarına

Mekân duygudur.

— Bunlar kalıntılarımızdır bizim, Cahiliye şairinin
muallakasındaki* bir el dövmesi gibi. Biz ona uğrarız,
o bize uğrar — Böyle dedi ağaçlarımızın adlarını öğrenmek için
kelime öğrenmeyen o ben... Ve içimde adları toplanan kuşları adlandıran
o ben kişisi.
Önlemek için naklini
okaliptus çitiyle çevrili yabancı bir isme
ezberlemiyordum kelimeleri. Oysa tabelalar şöyle diyordu bize:
Burada değildiniz

---

* Cahiliye döneminde her yıl düzenlenen şiir festivalinde seçilen en iyi şiir Kâbe'nin duvarına asılıyordu. Bu şiire *asılı olan şiir* anlamına gelen *muallaka* deniyordu. (ç.n.)

Fırtına diniyor
Mekâna duygu siniyor

— Bunlar kalıntılarımızdır — dedi geçmişte olduğum kişi...
Burada iki zaman buluşuyor ve ayrılıyor. Öyleyse
kimsin sen "şimdi"nin varlığında?
Yanıtladım: Ben senim, şayet fabrika dumanları olmasaydı
Sordu: Kimsin sen dünün varlığında?
Yanıtladım: Ben bizim, şimdiki zamanın asalaklığı olmasa.
Sordu: Kimsin sen yarının varlığında?
Yanıtladım: Yazacağın bir aşk şiiriyim,
aşk efsanesini kendin seçtiğinde /

[Buğday rengindedir, eski hasat şarkıları gibi
Esmerdir gece sokmasından
Beyazdır suyun kahkahalara boğulmasından
Sen yaklaşırken kaynağa...
Gözlerin badem
Dudakların baldan iki yara
Bacakların iki mermer kule
İki kuştur omzumdaki ellerin
Senden bir ruh var bende
Mekânın etrafında kanat çırpan]

— İstiareyi bırak, yürü benimle. Kelebeğin bir izini
görüyor musun ışıkta?
Seni görüyorum orada -dedim- geçtiğini görüyorum
atalarımızın anılarından biri gibi.
Yanıtladı: Böyle anımsar kelebek
şairane uğraşlarını: Astronomların
sonsuzluğun ispatına kanıt olarak
yazdıkları bir şarkı /

Yavaş yavaş yürüyorum kendi kendime
Ve beni izliyor gölgem, ben de onu
Hiçbir şey geri getirmiyor beni
Ve hiçbir şey geri getirmiyor onu
Sanki bir parçam veda ediyor bana
acele ettirerek yarınını: Bekleme kimseyi,
bekleme beni.
Fakat ben, veda etmiyorum ona

Sanki şiirdi: Tepede kandırıyor beni
etrafımda kimliğini eğiren bir bulut
ve kaybetmeyeceğim bir yörüngeyi
bana miras bırakan

Mekânın kokuları var
Günbatımının eziyetleri
Ceylanın avcısı
Kaplumbağaların kendilerini savunma zırhı
Karıncaların krallığı var
Kuşların randevuları
Atların adları
Başakların bayramı
Fakat şarkının, mutlu son şarkısının
yoktur bir şairi /

Ömrün son kısmında kulak veririz
her sese, aldırmadan
Eklemlerdeki bir ağrı uyandırır bizi uykumuzdan
Yahut bir sivrisinek vızıldar
bir felsefe üstadı gibi...
İki kesik bacağın acılarını hissederiz
ömrün son kısmında. Hisler gecikmiştir sanki.
Fark etmedik çocukken içerideki yaramızı.
Bayraklarımızın renklerini tutuşturan
ve marşlarımızın boğasını harekete geçiren
bir ateşin yağlıboya resmi gibi.
Ömrün son kısmında şafak söker
iyi olduğu için melekler
itaat içinde görevlerini yapıyorlar...

Ben o'yum, kendimin arabacısı
Ve atlar kişnemez benim dilimde

Yürüyoruz -dedi- ömrün son kısmında
bile olsa, yürüyoruz yollar bizi terk etse bile.
Uçuyoruz tasavvuf ehli gibi kelimelerde...
Uçuyoruz herhangi bir nereye!

Tırmandık iki semavi el yüksekliğindeki bir tepeye.
Yürüdük dikenlerin ve meşelerin iğneleri üzerinde
Sarındık yetim bitki yününe, birleştik
adlarımızın sözlüğüyle. Hissediyor musun
çakıl taşının batışını ve bağırtlağın kurnazlığını?
Bir şey hissetmiyorum -dedi- sanki lükstür hisler.
Sanki yokluğun bol sıfatlarından biriyim burada.
Hayatım benimle değil... Terk etti beni, nasıl
terk ederse bir kadın bir erkeği – hayaleti. Bekledi beni
ve beklemekten usandı. Ve benden başkasına gösterdi
kadınlık hazinesini /

İlla olacaksa bir ay
Dolu dolu olsun
Muz tanesi gibi olmasın /

Zamana ihtiyacın var -dedim- tanımak için kendini
Öyleyse otur aradaki berzaha
Ne nasıl nasıl olsun, ne nerede nerede

İki göksel kaya üzerinde bekledik ceylanın
batışını... Günbatımında hisseder yabancı
yabancıyı kucaklama ihtiyacını. Ve günbatımında
hisseder iki yabancı, aralarında üçüncü bir yabancının
olduğunu, söylediklerine yahut söylemediklerine
müdahale eden...

Olmuşa elveda deyin
Olacağa elveda deyin
"N" uyağına el sallayın
İkil isimdeki
Ve erguvan diyarında, erguvan!

Soruyorum: Kim o?
Yanıtlıyor uzaktan bir yankı: Gerçekliktir o,
kaderlerimizin sesi. Bir dozer operatörü düzleştirdi
bu mekânın spontaneliğini. Asker tıraşına uygun olması
için kesti zeytinimizin buklelerini. Ve bir geçit açtı
eski bir peygamberin katırına. Gerçekliktir o,
efsane terbiyecisi. İki semavi kaya üzerine oturan
iki kişinin üçüncüsü. Fakat görmüyor bizi, olduğumuz gibi:
Bir çocuğun koluna giren bir ihtiyarı ve ihtiyarın
bilgeliğine bulaşmış bir çocuğu /

Selam olsun -dedik-
etrafımızdaki insanlara ve cinlere
İstiareyi anlamam, dedi
Neden daldın öyleyse söylediklerimize
ve hissettiklerimize? diye cevap verdik
Korkuttu beni -dedi- gölgenizin
çakıl taşını ve bağırtlakları giyme tarzı
Sorduk: Neden korkuyorsun?
Yanıtladı: Gölgeden... Kâh sarımsak
kâh kan kokusu var gölgenin.
Sorduk: Nereden geldin?
Yanıtladı: Mekânsızlıktan. Zira sürgündür
Allah'tan ve onun toprağından uzak olan
her mekân. Siz kimsiniz?
Bizler -dedik- mekânın ruhunun torunlarıyız.
Burada doğduk... Burada yaşayacağız hayatta
kalırsa Tanrı... Zira sürgündür Allah'tan
ve onun toprağından uzak olan her mekân.
Şüphe uyandırıyor -dedi- gölgenizin mekânı
giyme tarzı

Neyle ilgili şüphe duyuyorsun? dedik.
Yanıtladı: Bir gölgeyle çekişen başka bir gölge hakkında
Sorduk: Dün ile şimdimiz arasındaki mesafenin
verimli olduğundan mıdır hâlâ zaman üçlemesi için?
Sizi dün öldürdüm, dedi
Ölüm bizi affetti, dedik
Bağırdı: Ben sonsuzluğun bekçisiyim
Elveda deyin olacaklara
Ve olmuşlara
Elveda deyin bu mekânın gölgesindeki
sarımsak ve kan kokusuna

Nesne anlamdır burada ve nesnedir benden
çehresini anlama geri veren bir benlik yaratan...
O halde nasıl inşa ediyorum onu
doğup bir nesneden?
Yüksek bir ağacın içinden uzanıp kaldırıyor beni
semaya. Temkinli bir kuş gibi yükseliyorum
hiçbir şeyin kandıramadığı
ve hiçbir şeyin yere seremediği

Her şeyde ruhumu görüyorum, canımı acıtıyor
hissetmediklerim yahut acıdığında ruhumu
hissetmeyişim

Ben ve ben, inanmıyoruz bu toprak yola,
fakat yürüyoruz karıncanın izinden
[Dış görünüş sezginin haritasıdır]
Ne büsbütün battı güneş ne de
ışık verdi portakal ay

Ben ve ben, inanmıyoruz başlangıcın
kendisine dönecek olanları beklediğine
evin merdiveni başındaki bir anne gibi.
Fakat yürüyoruz bizi terk etse de gökyüzü

Ben ve ben, masalın bizi geri götürdüğüne
inanmıyoruz yaptıklarımıza tanıklık etmeye:
Unuttum seni dut lekeli gömleğim gibi
ormana kaçıp pişman olduğunda...
Bense unuttum seni, benim için sakladığında
bir ankanın tüyünü... Sonra pişman olduğunda

— Barışmıyor muyuz? dedim
Yavaş ol bakalım, dedi. Orada okulum var
iki metre ötede. Gel de kurtaralım örümcekten
sessiz harfleri ve ona bırakalım gözü yaşlı
sesli harfleri!

Hatırladım: Kumların ve bir Sodom depreminin
bozduğu bir dilin iki harfi gibi tavansız
eski iki duvar. Semiz inekler oturuyor alfabeye.
Bir köpek kuyruğunu sallıyor hoşnutluğun ve mizahın.
Küçük bir gece öteberiyi düzenliyor
tilkilerin eğlencesi için /

Hayat -dedi- bizden sonra da devam eder rutinine.
Vay nasıl! Nasıl azgın! Şehvetini doyurmaktan başka
bir şey düşünmüyor.
Barışalım mı paylaşmak için bu yokluğu? -dedim- Zira
yalnızız seninle burada, şiirde.
Yavaş ol! -dedi- Orada, tepenin doğu kenarında

ailemin kabristanı var. O halde ölülerin üstüne gidelim karanlık basmadan.

Selam uyuyanlara
Selam düş görenlere
Cennet bahçesinde güven içinde
Selam hafif hafif çıkanlara
Allah'ın merdiveninden /

Sadece isimlerimize tutunuruz
Ölümün huzurunda...

Arsız bir saçmalık. Tek bir taş bulamadık
kurbanın adını taşıyan. Ne senin adını
ne de benim adımı /
Bizden kim öldü? -dedim- Ben mi yoksa
ben mi?
Bilmiyorum şimdi, dedi
Barışalım mı? dedim
Ağır ol! dedi
Sordum: Bu mudur arzu edilen dönüş?
Yanıtladı: Aynı zamanda uçarı tanrıçalarımızdan
birinin eğlencesi. Hoşuna gitti mi ziyaret?
Sürgünün sonu mu bu? dedim
Bu başlangıcıdır sürgünün, dedi
Aradaki fark ne? dedim
Belagatin dehası, dedi
Kaybetmek için gerekli değildir belagat, dedim
Evet -dedi- belagat bir dulu ikna eder evlenmeye
yabancı bir turistle. Ve bahçenin güllerini
rüzgârın oyunundan korur
Barışmıyor muyuz? dedim

Yanıtladı: Yaşayan ile ölü ateşkes imzalarlarsa
aynı bedende
Söz aldım: İşte ben; hem yaşayan hem ölü
Cevap verdi: Unuttum seni... Kimsin sen?
Karşılık verdim: Senin "ben"inin bir kopyasıyım,
kelebeğin bana söylediği şu sözlerini fark eden:
Ey kırılganlıkta kardeşim...
Araya girdi: Ama o yanmıştı
Yanıtladım: Sen de yanma onun gibi

Dönüp baktım, görmedim onu. Bağırdım
avazım çıktığı kadar: Bekle beni! Her şeyi al
ama alma adımı /
Beklemedi ve uçup gitti... Ve gece yetişti bana.
Haykırışım yoldan geçen bir hayaleti cezbetti
Kimsin sen? dedim
Selam! dedi
Merhaba! dedim, kimsin sen?

Yanıtladı: Yabancı bir turistim
Ve efsanelerinize bayılıyorum
Evlenmek istiyorum
Anat'ın* kızlarından dul bir kadınla!

* Anat: Kenan mitolojisinde bereket, savaş ve evlilik tanrıçası. (ç.n.)

VIII

SÜRGÜN 4

Antitez

(Edward Said'e)

New York. Kasım. Beşinci Cadde.
Güneş uçuşan metalden bir tepsi.
Yabancı benliğime dedim ki gölgede:
Babil mi bu yoksa Sodom mu?

Orada, göğün yüksekliğindeki
elektrikli bir uçurumun kapısında
karşılaştım Edward'la
otuz yıl önce
Zaman daha az saldırgandı şimdikinden.
İkimiz de şöyle dedik:
Deneyimden ibaretse geçmişin
anlama ve öngörüye dönüştür yarını!
Gidelim
Gidelim yarınımıza güvenip
hayalin gerçekliğine ve mucizesine otun /

Hatırlamıyorum sinemaya gidip gitmediğimizi
akşamleyin. Fakat eski Hintliler duydum
şöyle sesleniyorlardı bana:
Güvenme ata ve moderniteye /

Hayır, şunu soran kurban yoktur celladına:
Sen ben misin? Gülümden daha büyük olsaydı
kılıcım, sorar mıydın bana aynısını yapıp
yapmayacağımı sana?

Böyle bir soru merakını uyandırıyor romancının
bahçedeki zambağa bakan camdan bir ofiste...
Hipotezin eli beyazdır burada, romancının
insan doğasıyla hesap gören vicdanı gibi: Yarın
yoktur dünde. İleriye gidelim öyleyse! /

Fakat ileriye gitmek dönüş köprüsü olabilir
barbarlığa... /

New York. Şafağın tembelliğine uyanıyor
Edward. Bir Mozart bestesi çalıyor.
Üniversitenin tenis kortunda koşuyor. Kuşların
göçünü düşünüyor sınırlar boyunca
ve bariyerler üzerinde. *New York Times* okuyor.
Gergin yorumunu yazıyor. Lanet okuyor Doğulu bir kalpteki
zayıf noktayı generale gösteren oryantaliste.
Duş alıyor. Bir horoz şıklığındaki
takım elbisesini seçiyor. Kahvesini sütlü içiyor.
Ve sesleniyor şafağa: Haydi, oyalanma! /

Rüzgârın üzerinde yürüyor. Rüzgârda
biliyor kim olduğunu. Çatısı yok rüzgârın.
Evi yok rüzgârın. Ve rüzgâr bir pusuladır
kuzeyine yabancının.

Diyor ki: Oralıyım. Buralıyım
Orada değilim, burada değilim
İki ismim var buluşup ayrılıyorlar
İki dilim var, unuttum hangisiyle
düş gördüğümü
İngilizcem var yazmak için
kelimeleri itaatkâr
Ve bir başka dilim var
gökyüzünün Kudüs'le konuştuğu
gümüş vurguludur fakat
itaat etmez düş gücüme!

Peki ya kimlik? -Sordum ona-
Yanıtladı: Kişinin özünü savunması...
Doğumun kızıdır kimlik, fakat
sahibinin icadıdır nihayetinde, mirası
değil geçmişin. Çokluyum ben. İçimde
sürekli yinelenen dışım var... Fakat kurbanın
sorusuna aidim. Oradan olmasaydım
eğitirdim kalbimi beslemesi için
kinayenin ceylanını. O halde nereye gidersen
memleketini de oraya taşı... Narsist ol gerekirse /

— İç dünyadır sürgün
Dış dünyadır sürgün
Sen kimsin bu ikisi arasında?
Büsbütün tarif etmiyorum
yitirmemek için kendimi. Ve ben ben değilim
Ben kendimin ötekisiyim
söz ile işaret arasında ahenkli bir dualitede.
Bir şiir yazsaydım şöyle derdim:

Birin içinde ikiyim
Bir kırlangıcın iki kanadı gibi
Bahar mevsimi gecikirse
Taşımakla yetinirim müjdeli haberleri

Bir memleketi sever ve göç eder ondan
[Uzak mı imkânsız?]
Nereye olsa seyahat etmekten hoşlanır
zira insanın cevherini araştıranlar
yeteri kadar yer bulabilir herkese
kültürlerarası özgür yolculukta.
Burada bir marj ilerliyor
yahut bir merkez geriliyor
ne Doğu tamamen Doğudur
ne Batı tamamen Batı
zira kimlik çokluğa açıktır
kale veya hendek olmadan /

Mecaz nehrin bir kıyısında uyuyordu
Kirlilik olmasa
kucaklardı diğer kıyıyı

— Hiç roman yazdın mı?
— Denedim... Uzak kadınların aynalarındaki suretimi geri getirmeyi denedim. Fakat onlar korunaklı gecelerinin derinine daldılar. Dediler ki:
Metinden bağımsız bir dünyamız var
Erkek kadını -bilmeceyi ve düşü- yazmayacak
Kadın erkeği -sembolü ve yıldızı- yazmayacak
Hiçbir aşk ötekine benzemez
Hiçbir gece ötekine benzemez
Bırakın sıfatlarını sayıp gülelim erkeklerin!

— O halde ne yaptın?
— Güldüm saçmalığıma ve attım romanı
çöp sepetine!

/ Düşünür romancının anlatısını dizginler
Filozof, otopsi yapar şarkıcının gülüne /

Bir memleketi sever ve göç eder ondan:
Ben olduğum şeyim ve olacağım şey
Kendimle inşa edeceğim kendimi
Sürgünümü seçeceğim
Sürgünüm destansı sahnenin arka planı
Hem yarına hem anılara ihtiyacını
savunuyorum şairlerin
Kuşların hem bir memleket
hem de sürgün yeri olarak
giydikleri ağaçları savunuyorum
Bir aşk şiirine hâlâ elverişli
bir ay'ı savunuyorum
Sahiplerinin kırılganlığının kırdığı
bir düşünceyi savunuyorum
ve efsanelerin kaçırdığı bir memleketi /

— Herhangi bir şeye geri dönebilir misin?
— Önüm arkamı çekiyor ve acele ediyor...
Saatimde vakit yok kuma çizgi çizmeye. Fakat
dünü ziyaret edebilirim, yabancıların yaptığı gibi
dinlediklerinde akşam vakti pastoral bir şairi:

[Pınar başındaki bir genç kız testisini dolduruyor
bulutların sütüyle
Ağlıyor ve gülüyor kalbini ısıran bir arıya
yokluğun estiği yerde
Aşk mı suya acı veren
yoksa sisteki bir hastalık mı?
Vesaire...]

— O halde, hasret derdine yakalanabilirsin, değil mi?
— Yarına olan hasret... Daha ileriye, daha yükseğe
ve daha da öteye. Düşüm rehberlik ediyor adımıma.
Öngörüm dizlerime oturtuyor düşümü
uysal bir kedi gibi. Hem realist hem düşseldir,
hem de iradenin oğlu:

Muktediriz
Değiştirmeye
Uçurumun kaçınılmazlığını!

— Peki, düne olan hasret?
— Yabancının yokluk gereçlerine olan hasretini
anlamak dışında düşünürü ilgilendirmeyen bir duygu.
Bana gelince; benim hasretim bir mücadeledir
Yarını testislerinden tutan bir şimdiye karşı.

— Talbiye Mahallesi'ndeki* eve, evine giderken
sızmadın mı düne?
— Annemin kerevetine uzanmaya hazırladım kendimi,
babasından korkan bir çocuk gibi. Yeniden geri getirmek
istedim doğumumu. Samanyolu'nun izini
sürmek istedim eski evimizin damında. Yokluğun derisini
hissetmek istedim. Ve yaz kokusunu bahçenin yasemininden.
Fakat hakikat canavarı uzaklaştırdı beni
arkamdan bakınan bir hırsız gibi.

— Korktun mu? Ne korkuttu seni?
— Asla yüz yüze gelemem hezimetle. Bir dilenci gibi
durdum kapıda. İzin mi alayım benim yatağımda
uyuyan yabancılardan ziyaret etmek için kendimi
beş dakikalığına?
Eğileyim mi çocuksu düşümün sakinleri önünde
saygıyla? Sorsunlar mı: Kimdir bu meraklı
yabancı ziyaretçi? Konuşabilir miyim barış ve savaş hakkında
kurbanlar arasında ve kurbanların kurbanları arasında
herhangi bir ara cümle olmadan?
Şöyle mi desinler bana: İki düşe yer yoktur
bir yatak odasında?

[Ne ben ne o
Fakat okuyucu sorgulayacak
şiirin bize ne dediğini felaket zamanında]

* Talbiye: Batı Kudüs'te bir mahalle. (ç.n.)

Kan
Kan
Kan
Memleketinde

Benim adımda ve senin adında, badem
çiçeğinde, muz kabuğunda, çocuk
sütünde, ışıkta ve gölgede, buğday
tanesinde, tuz kutusunda /
Vuruyorlar hedeflerini keskin nişancılar
üstün başarıyla
Kan
Kan
Kan

Bu toprak daha küçüktür çocuklarının kanından
kurbanlar gibi Kıyametin eşiğinde duran. Bu toprak
gerçekten kutsal mı yoksa vaftiz mi edildi
kanla
kanla
kanla

Ne dualar kurutuyor onu ne de kum.
Kutsal kitabın sayfalarındaki adalet
şehitlerin sevinmelerine yetmiyor
bulutlar üzerinde özgürce dolaşmakta.
Gündüz kan. Gece kan. Sözlerde kan.

Şöyle diyor: Şiir ağırlayabilir kaybı
bir gitarın kalbinde parlayan bir ışık ipi olarak
yahut güzel mecazla koyulaştırılmış
bir at üstündeki Mesih olarak. Estetik
gerçekliğin şekilde tecessümüdür yalnızca /

Yeryüzü uçuruma dönüşür göğü olmayan
bir dünyada. Şiir bir teselli ödülüdür, kuzey
veya güney rüzgârlarının bir sıfatı. Tarif etme
kameranın yarandan gördüğünü. Bağır ki duyasın
kendini. Bağır ki bilesin hâlâ yaşadığını, hâlâ
hayatın yeryüzünde mümkün olduğunu.
Öyleyse bir umut yarat kelimelere, bir yön
yahut umudu uzatan bir serap. Ve şarkı söyle,
zira güzellik özgürlüktür /
Diyorum ki: Hayat değildir
ölümün karşıtıyla tarif edilen hayat...

Şöyle diyor: Yaşayacağız, bizi kendi halimize
bıraksa da hayat. Efendisi olalım
okuyucularını ölümsüz yapacak kelimelerin,
parlak zekâlı dostun Ritsos'un dediği gibi /

Ve şöyle dedi: Ölürsem senden önce
imkânsızı vasiyet ediyorum sana
Sordum: Uzak mı imkânsız?
Yanıtladı: Bir nesil ötede
Sordum: Ya ben ölürsem senden önce?
Yanıtladı: Baş sağlığı dileyeceğim Celile'nin dağlarına
Ve yazacağım: "Güzellik uygun olana ulaşmaktan
başka bir şey değil." Şimdi unutma:
Ölürsem senden önce imkânsızı vasiyet ediyorum sana

İki bin üç yılında, Yeni Sodom'da gittiğimde ziyaretine
hem Sodom'un Babil'e karşı savaşına
hem de kansere karşı direniyordu
Destanın son kahramanı gibi
Truva'nın söylenceyi bölüşme
hakkını savunuyordu /

Bir kartal veda ediyor zirvesine
yükseliyor yükseliyor
zira can sıkıntısı yaratabilir
yaşamak Olimpos'ta
ve doruklarda

Elveda
Elveda ıstırabın şiirine!

"Harika bir şair - Arap coğrafyasında kuşağının kesinlikle en yeteneklisi."

EDWARD SAID

Filistin direniş şiirinin en önemli temsilcilerinden kabul edilen Mahmud Derviş, *Badem Çiçeği Gibi yahut Daha Ötesi*'nde yer alan şiirlerini düzyazıya ustalıkla yaklaştırırken nazım-nesir birlikteliğini gerek biçim gerek içerik açısından estetik bir bütün olarak kurmuştur. Derviş, bu kitabında diyalog, iç monolog, öyküleme, metinlerarasılık gibi tekniklerden yararlanmış, geleneksel Arap şiirinin ritim unsurlarından da ödün vermemiştir.

Mehmet Hakkı Suçin'in Türkçesiyle okuyacağınız *Badem Çiçeği Gibi yahut Daha Ötesi*, şairin tanık olduğu toplumsal ve kişisel kırılganlıkları,parçalanmışlığı lirik öznenin naif hâkimiyetiyle buluşturuyor. "Ben"lerin tarihiyle sürgünlerin yolculuğu badem çiçeğinin gölgesine sığınıyor.

"Derviş'in gecesinin ve rüyasının, yasemin ve badem çiçeklerinin oldukları gibi görüneceği günün gelmesini umabilirim ancak: Edebiyat tarihindeki tekil, sonsuz ve zamansız sesinin kendine özgü söz dağarcığı."

FADY JOUDAH

EVEREST
www.everestyayinlari.com
/everestyayinlari
/everestkitap
/everestyayinlari

